

Challenges and New Roles of British Foreign Policy in the Post-Brexit Era

Reza Rahmati¹, Hossein Emamverdi²

¹ Corresponding author: Assistant Professor, Department of Political Science, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. Email: r.rahmati@basu.ac.ir

² PhD Student, Department of International Relations, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: h.emamverdi@ut.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received:
3 March 2025
Revised version
received:
25 May 2025
Accepted:
12 August 2025
Available online:
22 December 2025

Keywords:
Britain,
Brexit,
Challenges,
Foreign Policy,
New Roles

ABSTRACT

Objective:

This article, utilizing role theory, examines Britain's foreign policy post-Brexit and the country's efforts to define its new position in the international system. Brexit, as a fundamental transformation, has created numerous challenges in Britain's domestic and foreign policies, exerting significant pressure on its diplomatic, administrative, and strategic capacities. The central research question is what new challenges and roles Britain faces in the post-Brexit period. The findings indicate that Britain is still in the process of formulating a coherent foreign policy strategy. The most significant challenges facing the country include a reduction in influence within European Union policymaking bodies, limitations in imposing sanctions, exclusion from major decision-making processes within the EU, shifts in global perceptions of Britain's position, and a decline in its international legitimacy. In this context, Britain simultaneously pursues six key roles to avoid isolation and maintain its position in the international system: "striving to avoid isolation, being a global trading state and a strategic ally of the United States, rebuilding its status as a major global power, being a regional partner of the European Union, and leading the Commonwealth of Nations." This research has been conducted using a qualitative method, with data collected through consultation of written sources and official documents.

***Cite this article:** Rahmati, Reza; Emamverdi, Hossein; "Challenges and New Roles of British Foreign Policy in the Post-Brexit Era", *Fasl' nāmeḥ-ye siyāsāt (Politics Quarterly)* 55, (4): 971-1007, DOI: <https://doi.org/10.22059/JPQ.2025.387351.1008311>

Introduction

The United Kingdom's decision to leave the European Union, known as "Brexit," represents one of the most significant geopolitical developments of the 21st century, with profound implications for its internal structure and international position. Since the UK's accession to the European Economic Community in 1973, reservations regarding deeper European integration have persisted in both domestic and foreign policy. Brexit can be viewed as the culmination of this historical divide, resulting in the country's departure from one of the world's most important economic and political unions.

Initial analyses focused primarily on domestic consequences, particularly in economic, trade, and social sectors. Over time, however, broader effects on foreign policy and the UK's standing in international institutions such as the United Nations, NATO, the G7, and the G20 have become more evident. Leaving the European Union not only altered the UK's relationships with European nations but also presented the challenge of redefining its role within the international system. Consequently, UK foreign policy in the post-Brexit era stands at a critical juncture. While supporters emphasized regaining national sovereignty, international realities present numerous challenges to maintaining global influence. The most significant of these is redefining the UK's international position without the benefits of EU membership. Furthermore, amid growing competition among major powers and the rise of emerging actors, the UK is compelled to adopt new foreign policy strategies, necessitating an adjustment of relations with the United States, China, the European Union, and Commonwealth countries.

This analysis of the UK's post-Brexit foreign policy can be framed within Role Theory. This theory assumes that states adopt specific international roles based on the perceptions of their political elites, the expectations of other international actors, and structural changes. Leaving the European Union necessitates a redefinition of these roles for the UK, which can no longer act as a key EU player and must therefore build new alliances and redesign its foreign policy.

Accordingly, this study addresses the fundamental question: what new challenges and roles does the UK's foreign policy face in the post-Brexit era? The research framework will first explain Role Theory in Foreign Policy. It will then examine the core challenges confronting the UK and analyze its strategies for redefining its role within the post-Brexit international order.

2. Theoretical and Conceptual Framework

The theoretical framework of this study is grounded in Foreign Policy Role Theory, which analyzes a state's position within the international system based on internal perceptions, external expectations, and the social structures of international interactions. This theory posits the "national role" as a key element of foreign policy, encompassing a state's understanding of its position and the expectations other international actors hold for it. According to this approach, a country's foreign policy role is not merely a reflection of internal, historical perceptions of national identity but is also shaped dynamically through interaction with other actors and influenced by international institutions and structures.

Within this framework, the concept of "role prescriptions" is particularly important. These prescriptions refer to the set of expectations and norms imposed on a state by both domestic and international actors, which play a central role in defining and

implementing its foreign policy. They can originate from international institutions, regional coalitions, or public opinion, thereby directly influencing the state's international behavior. From this perspective, the United Kingdom's departure from the European Union represents a profound structural transformation that has necessitated a redefinition of its international role. Brexit has altered the UK's institutional and geopolitical position, subjecting it to new domestic and international expectations and pressures. Consequently, the UK is compelled to redefine its national role and adjust its foreign relations to stabilize its position within the international system. This redefinition process is influenced by factors such as the expectations of international actors, national power resources, and role socialization. Therefore, the UK's post-Brexit foreign policy can be analyzed through the interplay of internal role perceptions, the requirements of the international system, and the new strategic choices the country adopts.

3. Methodology

This research employs a qualitative methodology with an explanatory-analytical approach to examine the United Kingdom's role and position in international politics following Brexit. The study utilizes document analysis as its primary data collection method to understand the redefinition of the UK's national role and its foreign policy requirements. Data was gathered through a comprehensive review of written sources, including books, scholarly articles, credible reports, and reliable online publications. The selection of sources was guided by their academic credibility and direct relevance to the research topic, ensuring a substantiated analysis of the changes in the UK's international role. By employing this method, the research aims to provide an accurate picture of the challenges and opportunities facing the UK in the post-Brexit era, examining official documents and conducting a discourse analysis of foreign policy statements. This approach facilitates an understanding of the processes of national role formation and redefinition within the framework of Foreign Policy Role Theory. It thereby contributes to identifying the key components influencing the UK's foreign policy in the new global context.

4. Results and Findings

After the Brexit, the United Kingdom has faced a series of complex challenges in its foreign policy. These developments have not only had profound impacts on the country's domestic and economic relations, but they have also led to the redefinition of its role in the international system. Brexit has presented significant challenges in the economic, defense, and diplomatic domains, compelling the UK to develop new strategic approaches. The following five key challenges are central to the post-Brexit landscape:

1. **Complexities of the Brexit Negotiations:** The negotiations themselves constituted one of the UK's most challenging diplomatic processes, impacting its relations with the European Union and its broader international standing. This arduous process required the renegotiation of over 750 international agreements, an undertaking that significantly strained diplomatic resources and diminished the UK's collective bargaining power.
2. **Reduced Influence in EU Foreign Policy Institutions:** Following its departure, the UK was excluded from the European Union's central foreign policy frameworks, such as the European External Action Service (EEAS) and the Political

and Security Committee. This exclusion has reduced its capacity to coordinate international policies and participate in collective decision-making on a wide range of global issues.

3. **Challenges in Designing and Implementing Independent Sanctions:** While the UK can now act autonomously, it faces the challenge of designing and imposing independent sanctions without the collective weight of the EU. Whereas it previously played a leading role within the EU's sanctions regime, it now must establish the legal authority and practical efficacy of its unilateral measures, which may carry less influence.

4. **Absence from the EU Key Decision-Making Processes:** The UK's departure resulted in its absence from critical EU decision-making processes, particularly in security and defense. This lack of access limits its ability to shape policies that directly affect European security and, by extension, its own national interests.

5. **Changes in Global Perception and Declining International Legitimacy:** Exiting a major multilateral body like the EU could be perceived as a step away from collective global engagement. This perception risks diminishing the UK's international legitimacy and soft power, potentially affecting its trade negotiations and political influence on the world stage.

6. These challenges collectively define the complex environment in which post-Brexit UK foreign policy must operate.

Following Brexit, the United Kingdom has been actively striving to redefine its role in global politics. Confronted with the significant challenges of leaving the European Union, the UK aims to leverage new opportunities to maintain its global influence. These efforts involve creating independent and flexible strategies across various domains, crystallizing around six key roles:

1. **Efforts to Avoid Isolationism:** The UK is consciously working to counter any perception of isolationism following its EU exit. It seeks to project an image as an active, key player in global politics by strengthening diplomatic and trade relations with various nations. This approach focuses particularly on enhancing cooperation in global economic and security affairs to sustain its position as a global power.

2. **'Global Britain' as a Trade Nation:** A central post-Brexit strategy is the "Global Britain" agenda, which aims to establish the UK as an independent "global trade nation." This involves designing and implementing trade policies free from the EU, creating new opportunities for bilateral and multilateral economic cooperation worldwide to reinforce its status as a global trading power.

3. **Rebuilding Its Position as a Great Power:** The UK is seeking to reclaim its stature as a "great global power" within the international system. Efforts are concentrated on military, economic, and diplomatic fields, utilizing strengthened military resources, active NATO participation, and involvement in global security operations to demonstrate its determination to maintain influence in global defense.

4. **Regional Partner to the European Union:** Despite its departure, the UK aims to become a "regional partner" to the EU. This strategy focuses on maintaining close economic and security ties through new strategic partnerships and bilateral cooperation, positioning the UK as the EU's "strongest friend and partner," especially in trade, security, and judicial matters.

5. **Leader of the Commonwealth of Nations:** The UK is working to assume a strengthened leadership role within the Commonwealth. This strategy is designed to enhance diplomatic and economic relations with key member countries like Australia, Canada, India, and South Africa. Through official visits and emphasizing strategic importance, the UK seeks to forge new trade partnerships and aims to become the largest G7 investor in Africa.

6. **Loyal Ally of the United States:** Post-Brexit, the UK is focused on reinforcing its "special relationship" with the United States, casting itself as a "loyal ally." British and American officials have consistently emphasized that this vital partnership will not only endure but expand following the UK's departure from the European Union.

5. Conclusion

This study concludes that in the wake of Brexit, the United Kingdom is actively redefining its international position, focusing on rebuilding and strengthening its global foreign policy roles. Its departure from the European Union has presented significant challenges, including the complexities of the withdrawal negotiations, diminished influence within EU institutions, the need to design independent sanctions, exclusion from key EU decision-making processes, and a perceived decline in global legitimacy. These challenges have compelled the UK to adopt new strategic approaches to preserve and enhance its international standing.

In this context, UK policy has prioritized avoiding isolationism and strengthening bilateral diplomatic relations. The "Global Britain" strategy, aimed at establishing the nation as an independent global trade power, is a central pillar of this effort, focusing on new economic agreements beyond Europe. Concurrently, the UK seeks to bolster its status as a great global power through active engagement in security and geopolitical matters, including enhanced defense cooperation.

The UK also aims to maintain a close and effective relationship with the European Union as a "regional partner," leveraging the security and economic benefits of this tie. Leadership within the Commonwealth of Nations presents another avenue for expanding geopolitical influence. Furthermore, reinforcing its position as a "loyal ally" of the United States, particularly in security and defense, remains a key foreign policy priority.

The ultimate success of these strategies depends on the UK's ability to adeptly manage domestic and international challenges, strike a balance between strategic independence and reliance on key partners, and strengthen its diplomatic and economic legitimacy. The future of UK foreign policy will therefore be determined by its success in adapting to the new international order and effectively capitalizing on strategic opportunities to cement its redefined roles on the global stage.

چالش‌ها و نقش‌های جدید سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابزرگ‌زیت

رضا رحمتی^۱، حسین امام‌وردی^۲

^۱ نویسنده مسئول: استادیار روابط بین‌الملل، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

رایانامه: r.rahmati@basu.ac.ir

^۲ دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

رایانامه: h.emamverdi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله: پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۱۲
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۳/۰۴
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۱
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۱

کلیدواژه‌ها: بریتانیا، برگزیت، چالش‌ها، سیاست خارجی، نقش‌های جدید

این مقاله با بهره‌گیری از نظریه نقش، به بررسی سیاست خارجی بریتانیا پس از برگزیت و تلاش این کشور برای تعریف جایگاه جدید خود در نظام بین‌الملل می‌پردازد. برگزیت به‌عنوان یک تحول اساسی، چالش‌های متعددی را در سیاست داخلی و خارجی بریتانیا ایجاد کرده و فشار زیادی بر ظرفیت‌های دیپلماتیک، اداری و راهبردی آن وارد ساخته است. پرسش اصلی پژوهش آن است که سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابزرگ‌زیت با چه چالش‌ها و نقش‌های جدیدی مواجه است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بریتانیا همچنان در مسیر تدوین راهبردی منسجم در سیاست خارجی قرار دارد. مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی این کشور شامل کاهش نفوذ در نهادهای سیاست‌گذاری اتحادیه اروپا، محدودیت در اعمال تحریم‌ها، حذف از فرایندهای تصمیم‌گیری کلان در اتحادیه اروپا، تغییر در برداشت جهانی از موقعیت بریتانیا و کاهش مشروعیت بین‌المللی آن است. در این چارچوب، بریتانیا برای جلوگیری از انزوا و حفظ جایگاه خود در نظام بین‌الملل، همزمان شش نقش کلیدی را دنبال می‌کند: «تلاش برای دوری از انزوایی، دولت تجاری جهانی متحد راهبردی ایالات متحده، بازسازی جایگاه به‌عنوان یک قدرت بزرگ جهانی، شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا، و رهبر کشورهای مشترک‌المنافع». این پژوهش با هدف تحلیل چالش‌ها و نقش‌های نوین سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابزرگ‌زیت، با رویکردی کیفی و بهره‌گیری از روش تحلیل نظری انجام گرفته است. داده‌های پژوهش از طریق منابع مکتوب، اسناد رسمی و گزارش‌های معتبر گردآوری شده است.

* **استناد:** رحمتی، رضا؛ امام‌وردی، حسین (۱۴۰۴). چالش‌ها و نقش‌های جدید سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابزرگ‌زیت،

فصلنامه سیاست، ۵۵ (۴)، ۹۷۱-۱۰۰۷.

<http://doi.org/10.22059/JPQ.2025.387351.1008311>

۱. مقدمه

تصمیم بریتانیا برای خروج از اتحادیه اروپا، که با عنوان «برگزیت»^۱ شناخته می‌شود، یکی از مهم‌ترین تحولات ژئوپلیتیکی دهه‌های اخیر به‌شمار می‌رود. این رویداد نه تنها ساختار سیاسی و اقتصادی داخلی بریتانیا را دچار تغییرات بنیادین کرده، بلکه جایگاه و نقش این کشور در نظام بین‌الملل را نیز به‌طور چشمگیری تحت تأثیر قرار داده است. اگرچه در مراحل نخستین برگزیت اغلب از منظر مسائل داخلی مانند سیاست‌های اقتصادی، تجاری و اجتماعی بررسی شد، اما به تدریج ابعاد گسترده‌تر آن بر سیاست خارجی و تأثیرات عمیق آن بر نظم جهانی پس از جنگ جهانی دوم نیز مورد توجه محققان قرار گرفته است. خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا محدود به تغییر روابط دوجانبه با سایر اعضای این نهاد نبوده، بلکه پیامدهای گسترده‌ای بر موقعیت این کشور در نهادهای بین‌المللی مهمی همچون سازمان ملل متحد، پیمان ناتو، گروه ۷ و گروه ۲۰ بر جای گذاشته است. این تحولات علاوه بر تأثیرگذاری بر مؤلفه‌های سیاسی و اقتصادی، ساختار تعاملات بریتانیا با سایر بازیگران جهانی را نیز دگرگون ساخته و چالش‌های متعددی را در عرصه سیاست خارجی این کشور ایجاد کرده است. این تحولات افزون بر تحت تأثیر قرار دادن ابعاد سیاسی و اقتصادی بریتانیا، به‌طور بنیادین نحوه تعامل این کشور با سایر بازیگران کلیدی در نظام بین‌الملل را نیز متحول ساخته‌اند. خروج از اتحادیه اروپا، بریتانیا را در موقعیتی قرار داده است که مجبور است ضمن مواجهه با محدودیت‌ها و چالش‌های جدید، راهبردهای خود را در عرصه جهانی بازتعریف کند. به عبارت دیگر، سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابزرگزیت در نقطه‌ای حساس و تعیین‌کننده قرار دارد که پیامدهای آن نه تنها برای این کشور، بلکه برای ساختار کلی نظم بین‌المللی اهمیت فراوانی دارد و همچنان در حال شکل‌گیری و تحول است.

در این بستر، طرفداران برگزیت با شعارهایی همچون «بازپس‌گیری کنترل» بر تأکید بر حاکمیت ملی، استقلال تصمیم‌گیری و کاهش وابستگی به نهادهای فراملی تأکید داشته‌اند. با این حال، در عمل، تدوین راهبردی جامع و منسجم برای سیاست خارجی در دوره پسابزرگزیت هنوز به نتیجه نرسیده است و کمبود وضوح و هماهنگی در اهداف و رویکردهای این سیاست به چشم می‌خورد. این وضعیت نمایانگر چالش‌های بنیادین و پیچیده‌ای است که دولت بریتانیا در فرایند بازتعریف و بازسازی نقش خود در نظام بین‌الملل با آن مواجه است. تدوین سیاست خارجی در دوره پسابزرگزیت، نه تنها تحت تأثیر تحولات و پویایی‌های داخلی، از جمله تغییرات ساختاری سیاسی و اقتصادی، بلکه در مواجهه با الزامات پیچیده سازگاری با روندهای جهانی قرار دارد. به عبارت دیگر، سیاست خارجی بریتانیا باید در چارچوب تحولات گسترده‌تر جهانی، از جمله تغییرات در توازن قدرت، تحولات امنیتی منطقه‌ای و جهانی، و چالش‌های نوین اقتصادی و

1. Brexit

فناورانه طراحی و اجرا شود. از این‌رو تحلیل جایگاه بریتانیا در نظم بین‌المللی نوین، به‌ویژه در حوزه‌های حیاتی اقتصاد و امنیت، اهمیت راهبردی و کلیدی دارد و مستلزم رویکردی همه‌جانبه، دقیق و مبتنی بر فهم عمیق از تحولات ژئوپلیتیکی پس‌برگزیت است. تنها از این طریق می‌توان به درک واقع‌بینانه‌ای از چالش‌ها و فرصت‌هایی رسید که بریتانیا در مسیر تثبیت و بازسازی نقش خود در عرصه جهانی با آنها مواجه است.

این پژوهش در سه بخش اصلی سازمان یافته است. بخش نخست به مرور پیشینه پژوهش اختصاص دارد و در آن، مطالعات و تحقیقات پیشین مرتبط با موضوع بررسی می‌شود. هدف از این بخش، ترسیم چارچوبی از ادبیات موجود و شناسایی خلأهای پژوهشی در حوزه سیاست خارجی بریتانیا در دوران پس‌برگزیت است. بخش دوم به تبیین چارچوب نظری اختصاص یافته است و با تمرکز بر نظریه نقش در سیاست خارجی، به تحلیل پویایی نقش کشورها در نظام بین‌الملل، به‌ویژه در مواجهه با بحران‌ها و تحولات ساختاری، می‌پردازد. در این بخش، جایگاه و نقش بریتانیا به‌عنوان یک بازیگر تأثیرگذار در سیاست جهانی با توجه به تغییرات ناشی از برگزیت بررسی می‌شود. بخش سوم به تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق اختصاص دارد. در گام نخست، چالش‌های پیش‌روی بریتانیا پس از خروج از اتحادیه اروپا تحلیل می‌شود. این قسمت به بررسی پیامدهای برگزیت بر جایگاه بین‌المللی بریتانیا و تضعیف یا تحول نقش سنتی آن در عرصه جهانی می‌پردازد. در گام دوم، راهبردهای بریتانیا در بازتعریف نقش‌های جدید سیاست خارجی خود تحلیل می‌شود. این بخش، تمرکز خود را بر ابتکارات و اقدامات اتخاذ شده جهت تقویت روابط بین‌المللی، بازسازی اعتبار جهانی و ارتقای موقعیت کشور در نظام بین‌الملل در دوران پس‌برگزیت معطوف می‌دارد. پژوهش حاضر به این پرسش اساسی می‌پردازد که چه چالش‌ها و نقش‌های جدیدی پیش‌روی سیاست خارجی بریتانیا در دوره پس‌برگزیت قرار دارد.

۲. پیشینه پژوهش

مرور ادبیات نشان می‌دهد که موضوع تأثیر برگزیت بر سیاست خارجی بریتانیا در سال‌های اخیر مورد توجه فزاینده‌ای در پژوهش‌های دانشگاهی و تحلیل‌های راهبردی قرار گرفته است. بسیاری از این تحقیقات تلاش کرده‌اند تا پیامدهای خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را بر جایگاه بین‌المللی، رفتار دیپلماتیک و نقش این کشور در نهادهای چندجانبه تحلیل کنند.

هادفیلد، در مقاله‌ای با عنوان «بریتانیا در برابر جهان؟ سیاست خارجی و امنیتی در عصر برگزیت»، به تضعیف جایگاه بریتانیا در ترتیبات امنیتی اروپا پرداخته و استدلال کرده که برگزیت سبب افزایش تمایلات انزواگرایانه و کاهش ظرفیت بریتانیا در ایفای نقش مؤثر امنیتی در سطح منطقه‌ای شده است (Hadfield, 2018). هیل، در پژوهشی با عنوان «سیاست خارجی بریتانیا

پس از برگزیت: از سردرگمی تا استراتژی» به خلاً راهبردی موجود در سیاست خارجی بریتانیا در دورهٔ پسابگزیت می‌پردازد و استدلال می‌کند که عدم تدوین یک دکترین مشخص، موجب تزلزل در روابط لندن با قدرت‌های بزرگ و نهادهای بین‌المللی شده است. به باور وی، بازتعریف روابط خارجی و احیای نقش بین‌المللی بریتانیا نیازمند رویکردی هماهنگ و بلندمدت است (Hill, 2019). کلی و اسمیت، در پژوهشی با عنوان «برگزیت و جایگاه بریتانیا در نهادهای بین‌المللی» به تحلیل تأثیرات ساختاری برگزیت بر روابط بریتانیا با سازمان‌هایی همچون سازمان ملل، ناتو، گروه ۷ و گروه ۲۰ پرداخته‌اند. یافته‌های آنان حاکی از آن است که خروج از اتحادیهٔ اروپا سبب کاهش نفوذ بریتانیا در فرایندهای تصمیم‌گیری این نهادها شده و دولت لندن برای بازیابی این جایگاه، نیازمند اتخاذ سیاست‌هایی نوآورانه و مشارکت‌جویانه در سطح جهانی است (Kelly & Smith, 2020). جکوبز، در پژوهش خود با عنوان «برگزیت و تحول در مفهوم حاکمیت ملی در سیاست خارجی بریتانیا»، به بررسی بازتعریف مفهومی حاکمیت ملی در پرتو خروج از اتحادیهٔ اروپا پرداخته است. وی نشان می‌دهد که برگزیت از یک سو استقلال در تصمیم‌گیری‌های خارجی را افزایش داده، اما از سوی دیگر به محدودسازی ظرفیت بریتانیا در کنشگری مؤثر در عرصه‌های بین‌المللی انجامیده است (Jacobs, 2023). کوپر و بلیک، دربارهٔ «برگزیت و روابط فراتلانتیکی» نشان می‌دهد که جدایی از اتحادیهٔ اروپا به تلاش بریتانیا برای تقویت روابط دوجانبه با ایالات متحده و کشورهای مشترک‌المنافع منجر شده است، اما نتایج حاصل از این سیاست‌ها هنوز با ابهاماتی روبه‌روست (Cooper & Blake, 2022).

پژوهش هارولد، در «سیاست خارجی پساستعماری بریتانیا و تغییرات ژئوپلیتیکی پسابگزیت» به بررسی تلاش بریتانیا برای نقش‌آفرینی فعال در منطقهٔ ایندوپاسیفیک و آفریقا پرداخته است که می‌تواند گویای جابه‌جایی تمرکز راهبردی این کشور از اروپا به سایر مناطق باشد (Harold, 2023). ویتمن، در پژوهشی با عنوان «بریتانیا جهانی در دوران رقابتی: ارزیابی بازبینی یکپارچه» به بررسی سند راهبردی بازبینی یکپارچهٔ ۲۰۲۱ می‌پردازد. وی معتقد است این سند تلاشی برای بازتعریف نقش بریتانیا در نظم جهانی پسابگزیت بوده و در عین حال نشان‌دهندهٔ تداوم برخی الگوهای سیاست سنتی بریتانیاست، اما اجرای آن با موانعی در سطح عملیاتی مواجه است (Whitman, 2021). همچنین مارتیل و اشتاگر، در مقاله‌ای با عنوان «برگزیت و آیندهٔ سیاست خارجی بریتانیا: تداوم در برابر تغییر» به بررسی تضاد میان سیاست خارجی سنتی بریتانیا و نیازهای نظم جهانی جدید می‌پردازند. آنها تأکید دارند که جدایی از اتحادیهٔ اروپا بریتانیا را با فشارهایی برای بازاندیشی در اولویت‌ها و سبک دیپلماسی مواجه کرده است (Martill & Staiger, 2020).

با وجود پژوهش‌های متعددی که هریک به‌صورت موردی به ابعاد خاصی از پیامدهای برگزیت بر سیاست خارجی بریتانیا پرداخته‌اند، تمایز اساسی تحقیق حاضر در رویکرد جامع و تلفیقی آن نهفته است. این مقاله، برخلاف پژوهش‌هایی که تنها بر جنبه‌هایی همچون تحول در مفهوم حاکمیت، روابط فرآتلاتتیکی، یا جایگاه بریتانیا در نهادهای بین‌المللی متمرکز شده‌اند، می‌کوشد با بهره‌گیری از چارچوب نظری «نقش در سیاست خارجی»، به بازشناسی همزمان چالش‌ها و نقش‌های نوظهور بریتانیا در دوران پسابزرگزیت بپردازد. این پژوهش با نگاهی نظام‌مند و تحلیلی، تلاشی است برای ترسیم تصویری کل‌نگر از بازتعریف جایگاه بین‌المللی بریتانیا و ارزیابی راهبردهای سیاست خارجی آن در مواجهه با تحولات نظم جهانی جدید. از این‌رو، تحقیق حاضر نه‌تنها در انتخاب چارچوب نظری، بلکه در ترکیب تحلیلی ابعاد مختلف سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابزرگزیت، از مطالعات پیشین متمایز می‌شود.

۳. چارچوب نظری و مفهومی: نظریه نقش در سیاست خارجی

نظریه نقش در سیاست خارجی، به‌ویژه از منظر جامعه‌شناختی، دولت‌ها را به‌عنوان واحدهای اجتماعی می‌بیند و ساختار اجتماعی تعاملات آنها را تحلیل می‌کند. در این دیدگاه، «برداشت از نقش ملی» به‌عنوان یکی از ارکان اساسی نظریه نقش در سیاست خارجی، به ادراک کنشگر از جایگاه خود در مقایسه با دیگر بازیگران اشاره دارد (Wish, 1987). به‌عبارت دیگر، برداشت از نقش ملی بیانگر درک کنشگر از موقعیت خود در جهان سیاست بین‌الملل است، که در تعامل با سایر مفاهیم مرتبط به‌ویژه درک نقش‌های دیگر بازیگران شکل می‌گیرد. برداشت از نقش به‌عنوان مفهومی محوری، نه‌تنها شامل درک کنشگر از نقش خود است، بلکه دربردارنده انتظاراتی است که سایر کنشگران از او دارند. این انتظارات به‌طور مستقیم بر اجرای نقش و تعریف آن تأثیر می‌گذارند و به همین دلیل، نقش‌ها در سیاست خارجی می‌توانند ذاتاً محل مناقشه باشند (Harnisch, 2011). این برداشت‌ها نشان‌دهنده تفاوت‌های موجود در فهم نقش‌ها است و به‌طور خاص به‌این‌علت اهمیت دارند که تغییرات در انتظارات نقش می‌تواند به تغییر در رفتارهای سیاسی کنشگران منجر شود.

در چارچوب این نظریه، محیط ساختاری که در آن نقش‌ها تعریف می‌شوند، می‌تواند محدودیت‌های مهمی برای رفتار کنشگران ایجاد کند. این محدودیت‌ها به‌ویژه زمانی تأثیرگذارند که کنشگران در تلاش برای هم‌راستایی برداشت‌های نقش خود با انتظارات بین‌المللی و داخلی قرار دارند. از این منظر، رابطه‌ای میان «برداشت از نقش»^۱ و «جامعه‌پذیری نقش»^۲ قابل

1. Perception of role
2. Role socialization

تشخیص است، به گونه‌ای که هویت و منافع کنشگر در چارچوب انتظارات محیط اجتماعی شکل می‌گیرند. در این دیدگاه، هر کنشگر مجموعه‌ای از برداشت‌های نقش ملی دارد که بخشی از آن ناشی از «انتظارات نقش خود»^۱ و بخش دیگر متأثر از «انتظارات نقش دیگران»^۲ است. این انتظارات می‌تواند در سطح داخلی و بین‌المللی تقسیم‌بندی شود. انتظارات داخلی ریشه در فرهنگ، تاریخ، و هویت جامعه ملی دارند، در حالی که انتظارات بین‌المللی از عضویت در نهادهای رسمی و غیررسمی و تعاملات بین‌المللی ناشی می‌شوند (Aggestam, 2006). به همین دلیل، عضویت در نهادهای بین‌المللی می‌تواند به منزله عاملی تجویزی برای تعیین نقش کنشگران در عرصه سیاست خارجی در نظر گرفته شود و به‌طور مستقیم بر برداشت کنشگران از نقش خود تأثیر بگذارد.

۳.۱. مفهوم تجویزهای نقش و تأثیر آن بر برداشت از نقش ملی

مفهوم «تجویزهای نقش»^۳ ارتباط مستقیمی با انتظارات نقش دارد و نقشی اساسی در شکل‌گیری برداشت کنشگر از نقش ملی ایفا می‌کند. تجویزهای نقش را می‌توان به‌عنوان مجموعه‌ای از «رهنمودها»^۴ در نظر گرفت که کنشگر از محیط داخلی و خارجی دریافت می‌کند و بر اساس آن، درک خود را از جایگاه و نقش خویش شکل می‌دهد. به تعبیر هالستی، تجویزهای نقش شامل هنجارها و انتظارات فرهنگی جوامع، نهادها و گروه‌های مرتبط با جایگاه‌های خاص است (Holsti, 1970). از دیدگاه وی، نظریه نقش بر تعامل میان «تجویز نقش دیگران» و اجرای نقش توسط کنشگر تأکید دارد. در این چارچوب، «تجویزهای مربوط به نقش» را می‌توان نوعی «دستورالعمل»^۵ یا «سرنخ‌های نقش»^۶ تلقی کرد که رفتار کنشگر را هدایت می‌کنند.

بر اساس این دیدگاه، تحلیل عملیاتی مفهوم تجویزهای نقش به‌منظور بررسی تغییرات در نقش‌ها و چگونگی ایفای آنها در سیاست خارجی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Benes, 2011). تأکید بر این مفهوم ضرورت در نظر گرفتن عوامل مؤثر از جهان بیرونی و دیگران در کنار مفهوم «خویشتن» را نشان می‌دهد، چراکه برداشت کنشگر از نقش خود نه تنها متأثر از درک شخصی او، بلکه تحت تأثیر محیط اجتماعی و انتظارات پیرامونی نیز قرار دارد. این مسئله به‌ویژه در سیاست خارجی برجسته است، چراکه دولت‌ها در تعاملات بین‌المللی به‌طور پیوسته با

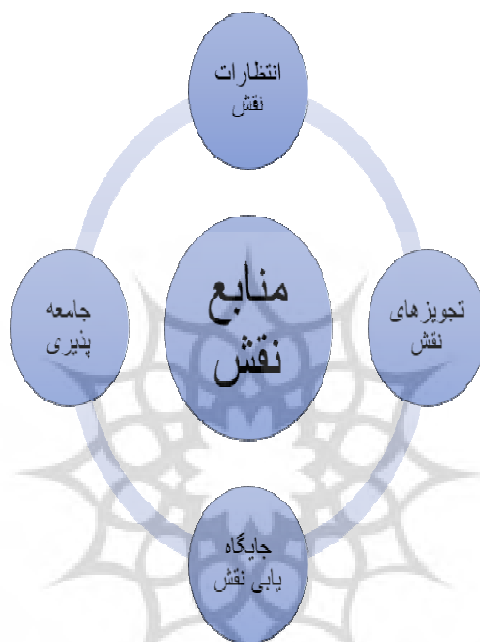
1. Role expectations
2. Others' role expectations
3. Role prescriptions
4. Guidelines
5. Directive
6. Role cues

انتظارات و فشارهای خارجی مواجه می‌شوند که می‌تواند بر تعریف و اجرای نقش آنها تأثیرگذار باشد. مفهوم «تجویزهای نقش» در ارتباط با «منابع نقش»^۱ قرار دارد که بر برداشت کنشگر از نقش ملی تأثیر می‌گذارد. منابع نقش شامل ساختارهای حاکم بر نظام بین‌الملل، قوانین و هنجارهای عمومی، توافقات و تعهدات بین‌المللی، و همچنین افکار عمومی جهانی است که به صورت رسمی یا غیررسمی درک و اجرای نقش را هدایت می‌کنند (Holsti, 1970). در این چارچوب، تجویزهای نقش به دولت‌ها امکان می‌دهد تا جایگاه خود را در نظام بین‌الملل مشخص کنند، به طور مثال اینکه کشوری نقش میانجی، بی‌طرف، یا قدرت منطقه‌ای را بر عهده گیرد. از سوی دیگر، ساختار حاکم بر نظام بین‌الملل نیز در تعیین و پذیرش نقش ملی تأثیرگذار است. این ساختار شامل پویایی‌های قدرت، جایگاه کشورها در نظم جهانی، و میزان پذیرش آنها از سوی دیگر بازیگران بین‌المللی است. در واقع، پذیرش نقش در چارچوب نظریه نقش مستلزم درک جایگاه دولت در ساختار بین‌المللی و تعامل آن با سایر کنشگران است. این فرایند که در جامعه‌پذیری بین‌المللی اتفاق می‌افتد، از طریق تعاملات دولت با نهادهای بین‌المللی، سایر دولت‌ها، و حتی بازیگران غیردولتی شکل می‌گیرد (Stryker & Statham, 1985).

در این میان، «پذیرش اجتماعی نقش»^۲ نه تنها شامل تأیید رفتار دولت از سوی سایر کنشگران است، بلکه با شکل‌گیری هویت و منافع آن نیز پیوند دارد. این فرایند می‌تواند به دو صورت ساده (یادگیری سازگاران با انتظارات اجتماعی) یا پیچیده (بازتعریف هویت و منافع از طریق تعاملات مداوم) رخ دهد. در این زمینه بررسی نقش دولت‌ها در سیاست بین‌الملل نیازمند بررسی چگونگی تعامل آنها با ساختارهای بین‌المللی و فرایند جامعه‌پذیری نقش است. مفهوم «برداشت از نقش ملی» به طور مستقیم با مفهوم «پذیرش نقش اجتماعی» در ارتباط است. نقش، به معنای انجام وظایف مشخص در شرایط یا موقعیت خاص، به صورت نسبی تعیین می‌شود و تحت تأثیر انتظارات و تجربیات پیشین از موقعیت‌های مشابه قرار دارد (Wish, 1980: 534). بنابراین، درک و تحلیل «برداشت از نقش» در سیاست خارجی دولت‌ها نیازمند توجه به عوامل داخلی و بین‌المللی است که به طور مستمر نقش‌ها را شکل‌دهی و بازتعریف می‌کنند. بر این اساس، اصطلاح «جایگاه نقش»^۳ به فرایندی اشاره دارد که در آن افراد یا دولت‌ها در چارچوب تعاملی خاص، نقش‌های متناسب با خود را تعریف و ایفا می‌کنند. در سیاست خارجی، این فرایند از طریق تعامل با بازیگران دیگر و در واکنش به الزامات و انتظارات بین‌المللی شکل می‌گیرد (Theis, 2011: 12). برداشت از نقش ملی تحت تأثیر منابع، جایگاه، انتظارات و ادراکات بازیگران قرار دارد. نقش‌های ملی را می‌توان به‌عنوان چارچوبی برای تبیین هویت دولت

1. Role resources
2. Social role acceptance
3. Role position

در سطح بین‌المللی در نظر گرفت. به این ترتیب، دولت‌ها در قالب «نقش‌های مبتنی بر هویت»^۱ عمل می‌کنند که این نقش‌ها، نه‌تنها بیانگر ادراکات داخلی از هویت ملی، بلکه بازتابی از تعاملات و مناسبات بین‌المللی نیز هستند. در شکل ۱، ارتباط میان مفاهیم مختلف و تأثیرات آنها در فرایند شکل‌گیری برداشت از نقش ملی نشان داده شده است.

شکل ۱. ارتباط مفاهیم و تأثیر آنها بر برداشت از نقش ملی (منبع: نگارنده)

در این تحقیق نظریه نقش به‌عنوان چارچوب مفهومی اصلی برای تحلیل تحولات سیاست خارجی بریتانیا پس از برگزیت به‌کار گرفته می‌شود. بر اساس این نظریه، سیاست خارجی کشورها متأثر از نقش‌هایی است که نخبگان سیاسی برای کشور خود در نظام بین‌الملل تصور می‌کنند (نقش‌های ملی ادراک‌شده) و نیز از انتظاراتی که دیگر بازیگران داخلی و خارجی نسبت به آن کشور دارند. افزون بر این، تغییرات ساختاری در محیط بین‌الملل یا در سیاست داخلی می‌توانند موجب بازتعریف این نقش‌ها یا بروز تعارض میان آنها شوند.

1. Identity-based roles

گزاره‌های زیر از نظریه نقش برای تحلیل سیاست خارجی بریتانیا در دوره پسابرگزیت به کار گرفته می‌شود:

نقش‌های ملی ادراک‌شده (National Role Conceptions): مقاله بررسی می‌کند که نخبگان بریتانیایی، به‌ویژه پس از خروج از اتحادیه اروپا، چه نقش‌هایی برای کشور خود در نظام بین‌الملل قائل‌اند؛ از جمله نقش‌هایی مانند قدرت جهانی مستقل، متحد ویژه ایالات متحده، رهبر در کشورهای مشترک‌المنافع یا کنشگر فعال در حوزه‌های دفاعی و امنیتی؛

تعارض نقش (Role Conflict): یکی از پیامدهای برگزیت، بروز تعارض میان نقش‌های سنتی بریتانیا (مانند عضویت فعال در نهادهای چندجانبه اروپایی) با نقش‌های نوینی است که پس از برگزیت تعریف شده‌اند (مانند «بریتانیا جهانی»). مقاله به تحلیل این تعارض و پیامدهای آن بر انسجام سیاست خارجی کشور خواهد پرداخت؛

انتظارات بیرونی و درونی (External and Internal Expectations): پژوهش بررسی می‌کند که خروج از اتحادیه اروپا چگونه بر انتظارات دیگر کشورها و همچنین افکار عمومی و نخبگان داخلی بریتانیا نسبت به جایگاه بین‌المللی این کشور تأثیر گذاشته است و سیاستگذاران چگونه در تلاش برای پاسخگویی به این انتظارات، در بازتعریف نقش خود عمل کرده‌اند؛

تغییر نقش (Role Change): با توجه به تحولات ژئوپلیتیکی، مقاله به بررسی فرایند تغییر نقش بریتانیا در نظام بین‌الملل می‌پردازد؛ به‌ویژه اینکه چگونه راهبردهای جدید این کشور در قبال مناطقی چون هند-اقیانوسیه، آفریقا، یا در چارچوب ناتو و گروه ۷، بازتابی از تلاش برای ساختن نقش‌های جدید در دوران پسابرگزیت است.

بدین ترتیب، نظریه نقش به پژوهش حاضر امکان می‌دهد تا به‌جای تمرکز صرف بر تحولات عینی و سیاسی، به تبیین معنایی و هویتی تغییرات در سیاست خارجی بریتانیا بپردازد و از منظری اجتماعی-ساختاری، ماهیت، چالش‌ها و پیامدهای نقش‌آفرینی نوین این کشور را بررسی کند.

۴. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

۴.۱. چالش‌های نقش بین‌المللی بریتانیا پس از برگزیت

برگزیت صرفاً یک رویداد داخلی و سیاسی در بریتانیا نیست، بلکه نقطه عطفی است که بازتعریف اساسی نقش این کشور در نظام بین‌الملل را ضروری ساخته است. خروج از اتحادیه اروپا، بریتانیا را از مزایای هماهنگی سیاسی و اقتصادی درون‌اتحادیه‌ای محروم کرده و مجموعه‌ای از چالش‌های ساختاری و راهبردی را در حوزه سیاست خارجی، امنیت و توسعه برای آن به‌وجود

آورده است. این تحولات نه تنها بر سیاست‌های اقتصادی و تجاری تأثیرگذار بوده‌اند، بلکه موجب تزلزل در جایگاه بین‌المللی بریتانیا و کاهش نفوذ آن در ساختارهای جهانی شده‌اند. در واکنش به این شرایط، دولت بریتانیا با طراحی و اعلام راهبردهایی مانند «بریتانیای جهانی»^۱ و انتشار اسناد کلان‌سیاستی همچون «مشارکت آینده در سیاست دفاعی و توسعه»، تلاش کرده است خروج از اتحادیه اروپا را به فرصتی برای بازسازی و تقویت موقعیت خود در عرصه جهانی تبدیل کند. با این حال، این روند بازتعریف نقش، با موانع زیادی همراه است که به تحلیل عمیق و مدیریت هوشمندانه نیاز دارد. از منظر نظریه نقش، این چالش‌ها را می‌توان به‌عنوان تناقض‌ها و تضادهایی در «انتظارات نقش» و «خودانگاره نقش» بریتانیا تفسیر کرد؛ به‌عبارتی، بریتانیا باید نقش خود را در نظام بین‌الملل با واقعیت‌های جدید منطبق سازد و در عین حال، انتظارات داخلی و بین‌المللی را مدیریت کند. به این ترتیب، پنج چالش اساسی برگزیت در حوزه سیاست خارجی این کشور قابل شناسایی است که نحوه مواجهه و مدیریت آنها مسیر آینده بریتانیا را در نظام بین‌الملل تعیین خواهد کرد.

۱.۱.۴. پیچیدگی‌های مذاکرات برگزیت

مذاکرات برگزیت را می‌توان یکی از چالش‌برانگیزترین فرایندهای دیپلماتیک بریتانیا در دهه‌های اخیر دانست که نه تنها روابط این کشور با اتحادیه اروپا، بلکه جایگاه بین‌المللی آن را نیز دستخوش تغییر کرده است. خروج از اتحادیه اروپا مستلزم بازنگری و مذاکره مجدد در بیش از ۷۵۰ پیمان بین‌المللی بود، امری که بر پیچیدگی این فرایند و گستره پیامدهای آن تأکید دارد (McLean, 2017). مذاکرات برگزیت در دو مرحله اصلی انجام شد؛ مرحله نخست که در دسامبر ۲۰۱۸ به پایان رسید، بر موضوعاتی همچون حقوق شهروندان، تعهدات مالی بریتانیا و مسئله مرز ایرلند متمرکز بود. مرحله دوم، که به بررسی چارچوب روابط پسابرزیت میان بریتانیا و اتحادیه اروپا اختصاص داشت، ابعاد تجاری، ترتیبات انتقالی و سازوکارهای همکاری آینده را در برمی‌گرفت (European Commission, 2017). این فرایند، علاوه بر افزایش پیچیدگی‌های سیاستگذاری داخلی، پیامدهای گسترده‌ای بر توان چانه‌زنی دیپلماتیک بریتانیا در نظام بین‌الملل داشته و چالش‌های متعددی را در مسیر تعریف مجدد نقش این کشور در عرصه سیاست خارجی ایجاد کرده است.

1. Global Britain
2. Future Partnership in Defence and Development Policy

یکی از چالش‌های اساسی در مذاکرات برگزیت، مسئله مرز ایرلند بود که بریتانیا را در موقعیتی متناقض قرار داد؛ از یک سو، این کشور متعهد به حفظ «مرزی بدون اصطکاک»^۱ بود، و از سوی دیگر، خروج از بازار واحد و اتحادیه گمرکی را دنبال می‌کرد. این تضاد، پیامدهای اقتصادی و سیاسی گسترده‌ای به همراه داشت و نگرانی‌های عمیقی درباره آینده «توافقتنامه بلفاست»^۲ ایجاد کرد، چراکه هرگونه ایجاد مرز سخت میان ایرلند شمالی و جمهوری ایرلند می‌توانست تنش‌های قدیمی را احیا کند (Leahy & Minihan, 2017). علاوه بر این، وابستگی دولت بریتانیا به حمایت «حزب اتحادیه‌گرای دموکراتیک»^۳ بر پیچیدگی مذاکرات افزود، زیرا این حزب هرگونه سازشی را که به تفکیک اقتصادی ایرلند شمالی از بریتانیا منجر می‌شد، رد می‌کرد. در ادامه مذاکرات، بریتانیا با پذیرش تعهدات مالی ۵۰ میلیارد یورویی گامی به سوی توافق برداشت، اما مشکلاتی همچون فقدان زیرساخت‌های مرزی کارآمد و وابستگی بیش‌ازحد به فناوری‌های آزمایش‌نشده، این روند را با چالش‌های جدیدی مواجه ساخت (Usherwood, 2017). کمیته خروج از اتحادیه اروپا در مجلس عوام از نبود راهکارهای عملیاتی مؤثر در این زمینه انتقاد کرد. در این میان، سیاست خارجی بریتانیا در دوران پساب‌گزیت با چالش مدیریت همزمان منافع داخلی و الزامات بین‌المللی در فضایی مملو از عدم قطعیت مواجه است. تلاش دولت برای کاهش آسیب‌های اقتصادی و سیاسی در عین حفظ یکپارچگی ملی، مستلزم تدوین راهبردی منسجم و هماهنگ است. با این حال، فقدان هماهنگی میان نهادهای سیاست‌گذار و نبود یک دستور کار مشخص، فرایند تصمیم‌گیری را با پیچیدگی‌های جدی روبه‌رو کرده است.

۲.۱.۴. کاهش نفوذ بریتانیا در نهادهای سیاست خارجی اتحادیه اروپا

یکی از پیامدهای راهبردی برگزیت، از دست دادن جایگاه بریتانیا در فرایندهای سیاست‌گذاری خارجی و امنیتی اتحادیه اروپاست. این مسئله نه تنها توان بریتانیا را در هماهنگی سیاست‌های بین‌المللی کاهش داده، بلکه آن را از دسترسی به سازوکارهای چندجانبه تصمیم‌گیری محروم کرده است. پیش از خروج، بریتانیا به‌عنوان یکی از قدرت‌های کلیدی در تدوین سیاست خارجی اتحادیه اروپا، از ظرفیت‌های این نهاد برای پیشبرد منافع دیپلماتیک و امنیتی خود بهره می‌برد. با خروج از این چارچوب، لندن دیگر به سازوکارهایی همچون سیاست خارجی و امنیتی مشترک و سازوکار مدیریت بحران دسترسی ندارد، مسئله‌ای که قابلیت اقدام جمعی این کشور را در بحران‌های بین‌المللی کاهش داده است (Whitman, 2021).

1. Frictionless border
2. Belfast Agreement
3. the Democratic Unionist Party

افزون بر این، سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابرگزیت با محدودیت‌های نهادی و اجرایی نیز مواجه است. وزارت امور خارجه بریتانیا که پیش از این نقشی اساسی در هماهنگی دیپلماتیک ایفا می‌کرد، در پی سیاست‌های ریاضتی دولت‌های متوالی، کاهش چشمگیری در بودجه و نیروی انسانی خود تجربه کرده است. از سال ۲۰۱۰، این وزارتخانه بیش از یک‌چهارم کارکنان خود را از دست داده و محدودیت‌های مالی گسترده‌ای را متحمل شده است. این روند، نگرانی‌های جدی در میان سیاستگذاران بریتانیایی ایجاد کرده، به گونه‌ای که کمیته امور خارجی مجلس عوام هشدار داده است که وزارت امور خارجه به آستانه ظرفیت عملکردی خود رسیده و ممکن است در مدیریت مأموریت‌های بین‌المللی دچار فرسایش شود (House of Commons, 2014).

یکی از مهم‌ترین پیامدهای این وضعیت، کاهش «ارزش افزوده»^۱ سیاست خارجی این کشور در صحنه بین‌المللی است. پیش از برگزیت، بریتانیا در چارچوب اتحادیه اروپا از قدرت جمعی این سازمان برای پیشبرد اهداف دیپلماتیک و ژئوپلیتیکی خود بهره می‌برد. اتحادیه اروپا نه تنها بزرگ‌ترین ارائه‌دهنده کمک‌های توسعه‌ای و بشردوستانه در جهان محسوب می‌شود، بلکه قابلیت تصمیم‌گیری جمعی آن در مذاکرات بین‌المللی، بر اعتبار و نفوذ کشورهای عضو، از جمله بریتانیا، می‌افزود. این مزیت راهبردی به بریتانیا امکان می‌داد تا در مذاکرات دیپلماتیک و تجاری از نفوذ یک بلوک اقتصادی و سیاسی بهره‌مند شود، درحالی‌که اکنون به‌عنوان یک بازیگر مستقل، باید بدون پشتوانه این ساختار چندجانبه، در پی حفظ جایگاه بین‌المللی خود باشد. اهمیت این تحول زمانی آشکارتر می‌شود که نقش اتحادیه اروپا در هماهنگی سیاست‌های توسعه‌ای و امنیتی بررسی شود. فدریکا موگرینی، نماینده عالی اتحادیه اروپا برای امور خارجی و سیاست امنیتی، در سال ۲۰۱۶ در شهادت‌نامه‌ای به کمیته امور خارجی مجلس عوام بریتانیا تصریح کرد: «ترکیب کمک‌های توسعه‌ای اتحادیه اروپا با روابط تجاری و دیپلماتیک آن، موجب افزایش قدرت نفوذ این اتحادیه در سطح جهانی شده است» (Mogherini, 2016). وی همچنین تأکید کرد که «اتحادیه اروپا می‌تواند با استفاده از ترکیب سیاست‌های تجاری، توسعه‌ای و بشردوستانه، رویکردی همسو و مؤثر در سیاست بین‌الملل اتخاذ کند» (Mogherini, 2016). خروج از این چارچوب، بریتانیا را از ظرفیت‌های هماهنگ‌شده و هم‌افزای اتحادیه اروپا در سیاستگذاری خارجی محروم ساخته و آن را ناگزیر کرده است تا به‌تنهایی در صحنه بین‌المللی ایفای نقش کند.

این تغییرات پیامدهای راهبردی زیادی دارد؛ از یک سو، بریتانیا برای حفظ نقش خود در کمک‌های بشردوستانه، مذاکرات تجاری و دیپلماسی چندجانبه، نیازمند ایجاد شبکه‌های جدید

1. Value added

همکاری و افزایش تعاملات دوجانبه خواهد بود. از سوی دیگر، عدم برخورداری از پشتوانه نهادی اتحادیه اروپا، احتمال کاهش تأثیرگذاری این کشور در فرایندهای تصمیم‌گیری جهانی را افزایش می‌دهد. در شرایطی که رقابت قدرت‌های بزرگ بر سازوکارهای چندجانبه سایه افکنده و اتحادیه‌های منطقه‌ای نقش پررنگ‌تری در حکمرانی جهانی ایفا می‌کنند، بریتانیا با چالشی جدی در حفظ وزن سیاسی و دیپلماتیک خود مواجه است. موفقیت این کشور در جبران این خلأ، به توانایی آن در ایجاد ائتلاف‌های جدید، تقویت ظرفیت‌های دیپلماتیک و بازتعریف نقش خود در نظام بین‌المللی بستگی دارد.

۳.۱.۴. چالش‌های بریتانیا در طراحی و اعمال تحریم‌های مستقل

«تحریم‌ها»^۱ به‌عنوان یکی از ابزارهای کلیدی سیاست خارجی، پس از برگزیت چالش‌های جدید و پیچیده‌ای را برای بریتانیا به‌همراه داشته‌اند. این ابزار که با هدف حفظ یا بازگرداندن صلح و امنیت بین‌المللی به‌کار می‌رود، شامل اقداماتی همچون مسدودسازی دارایی‌ها، تحریم‌های تجاری و محدودیت‌های سفر است (Skadden *et al.*, 2021: 1-2). پیش از خروج از اتحادیه اروپا، بریتانیا در چارچوب سازوکارهای تصمیم‌گیری این اتحادیه، به‌ویژه از طریق گروه E3 (همراه با فرانسه و آلمان)، در طراحی، اجرا و نظارت بر رژیم‌های تحریمی نقش مؤثری داشت. از جمله مهم‌ترین اقدامات بریتانیا در این حوزه، نقش کلیدی آن در تدوین و اعمال تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه ایران برای محدودسازی برنامه هسته‌ای و همچنین تحریم‌های گسترده علیه روسیه پس از الحاق کریمه بود. عضویت در اتحادیه اروپا این امکان را برای بریتانیا فراهم می‌کرد که از قدرت اجماع‌سازی و مشروعیت حقوقی این نهاد برای پیشبرد اهداف تحریمی خود بهره‌مند شود و به‌عنوان یک بازیگر تأثیرگذار در عرصه دیپلماسی چندجانبه عمل کند.

با این حال، خروج از اتحادیه اروپا چالش‌های بنیادینی در سیاست تحریمی بریتانیا ایجاد کرده است. تا پیش از برگزیت، بریتانیا تحریم‌های خود را یا مطابق با تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل یا در هماهنگی با سیاست‌های جمعی اتحادیه اروپا اعمال می‌کرد. اما پس از خروج، این کشور نه‌تنها دیگر در روند تصمیم‌گیری اتحادیه اروپا مشارکت ندارد، بلکه ناچار است یک چارچوب تحریمی مستقل را ایجاد و اجرا کند. در همین زمینه دولت بریتانیا «لایحه تحریم‌ها»^۲ را به پارلمان ارائه کرده است تا امکان جایگزینی سازوکارهای سابق و تداوم سیاست‌های تحریمی را فراهم سازد. با این حال، طراحی و اجرای یک نظام تحریمی مستقل با چالش‌های متعددی مواجه است، از جمله کاهش قدرت چانه‌زنی بین‌المللی بریتانیا، دشواری در همسوسازی

1. Sanctions

2. Sanctions bill

اقدامات با شرکای اروپایی و افزایش بار اجرایی بر نهادهای دولتی. یکی از مهم‌ترین چالش‌های پسابرگزیت در این حوزه، نحوه تعامل بریتانیا با اتحادیه اروپا در زمینه تحریم‌هاست. این مسئله در قبال کشورهایمانند ایران و روسیه، که بریتانیا پیشتر نقش محوری در تدوین تحریم‌های آنها داشت، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در چارچوب اتحادیه اروپا، تصمیم‌گیری درباره تحریم‌ها نیازمند اجماع میان کشورهای عضو بود و بریتانیا اغلب نقشی کلیدی در متقاعدسازی دیگر اعضا ایفا می‌کرد. برای نمونه در خصوص ایران، بریتانیا یکی از حامیان اصلی حفظ و تشدید تحریم‌ها بود، درحالی‌که برخی کشورهای اروپایی به‌دلیل ملاحظات اقتصادی و دیپلماتیک، نسبت به کارآمدی این ابزار تردید داشتند. فرایند مشابهی در قبال روسیه نیز مشاهده شد؛ به‌گونه‌ای که تمدید تحریم‌ها علیه مسکو مستلزم مذاکرات پیچیده و اجماع‌سازی گسترده در میان اعضای اتحادیه بود (Skadden et al., 2021: 2). در شرایط پسابرگزیت، بریتانیا دیگر از این پلتفرم چندجانبه برای تصمیم‌گیری برخوردار نیست و برای اعمال تحریم‌های مؤثر، باید به همکاری‌های دوجانبه یا ائتلاف‌های موردی متکی باشد. با در نظر گرفتن این چالش‌ها، آینده سیاست تحریمی بریتانیا در گرو توانایی این کشور در حفظ یکپارچگی و هماهنگی با نظام‌های تحریمی بین‌المللی خواهد بود. در غیر این صورت، خطر کاهش تأثیرگذاری و کارآمدی سیاست‌های تحریمی بریتانیا در مقایسه با دوران عضویت در اتحادیه اروپا وجود دارد.

۴.۱.۴. غیبت بریتانیا در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان اتحادیه اروپا

خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا تأثیرات عمیقی بر موقعیت این کشور در فرایندهای تصمیم‌گیری سیاست خارجی و امنیتی اروپا داشته است. در نظام تصمیم‌گیری پیچیده اتحادیه اروپا، که مستلزم تعامل مداوم میان سطوح مختلف سیاسی و اجرایی است، دستیابی به توافق میان کشورهای عضو در زمینه‌های حساس مانند تحریم‌ها، سیاست‌های دفاعی و مدیریت بحران، اهمیت حیاتی دارد. پیش از برگزیت، بریتانیا به‌عنوان یکی از قدرت‌های بزرگ اروپایی، نقش برجسته‌ای در این فرایندها ایفا می‌کرد و نفوذ شایان توجهی در شکل‌دهی به سیاست‌های کلیدی اتحادیه داشت. اما خروج از این نهاد، به معنای محرومیت از جایگاه تصمیم‌گیری و از دست دادن دسترسی مستقیم به سازوکارهای سیاستگذاری اتحادیه است. این وضعیت، به‌ویژه در حوزه‌های امنیتی و دفاعی، موجب کاهش نفوذ سیاسی و راهبردی بریتانیا در سطح اروپا و جهان خواهد شد (Whitman, 2021). یکی از پیامدهای کلیدی این تحول، غیبت بریتانیا از «اتاق تصمیم‌گیری»^۱ اتحادیه اروپاست؛ جایی که تصمیمات مهم درباره سیاست‌های خارجی و امنیتی اتخاذ می‌شود. این مسئله می‌تواند نه‌تنها به تضعیف جایگاه بریتانیا، بلکه به کاهش انسجام و

1. Decision-making room

تأثیرگذاری سیاست‌های خارجی اتحادیه اروپا نیز منجر شود. بریتانیا پیش از برگزیت، به‌ویژه در مسائل مربوط به امنیت اروپایی و مقابله با تهدیدهای ژئوپلیتیکی، نقش تعیین‌کننده‌ای داشت. همان‌طور که بارونس آشتون، نماینده عالی پیشین اتحادیه اروپا برای امور خارجی و سیاست امنیتی، تأکید کرده است: «بریتانیا دیگر قادر نخواهد بود در توسعه و تعیین سیاست‌های اتحادیه اروپا به‌طور مؤثر دخالت کند. اگرچه ممکن است همچنان با اتحادیه اروپا در برخی مسائل مشورت‌هایی داشته باشد، اما بدون حضور در فرایند تصمیم‌گیری، نفوذ آن در سیاست‌های اتحادیه به‌طور چشمگیری کاهش خواهد یافت» (House of Lords, 2017). این مسئله به‌ویژه در زمینه تهدیدات مشترک مانند تنش‌های روسیه و اروپا، بحران‌های خاورمیانه و مسائل مربوط به ثبات منطقه‌ای، تأثیرات شایان توجهی خواهد داشت.

علاوه بر این، اگرچه بریتانیا همچنان عضو ناتو باقی خواهد ماند، اما این سازمان نمی‌تواند جایگزین سازوکارهای امنیتی و دفاعی اتحادیه اروپا شود. ناتو به‌عنوان یک اتحاد نظامی، اغلب بر دفاع جمعی متمرکز است، درحالی‌که اتحادیه اروپا در زمینه‌هایی مانند دیپلماسی پیشگیرانه، مأموریت‌های غیرنظامی و مدیریت بحران نقش فعالی دارد. بنابراین، خروج از اتحادیه، موجب کاهش مشارکت بریتانیا در سازوکارهای حیاتی مانند «سیاست خارجی و امنیت مشترک» و «سیاست دفاعی و امنیتی مشترک» می‌شود و توانایی این کشور در تأثیرگذاری بر این سیاست‌ها را محدود خواهد کرد (Martill & Sus, 2018).

با این حال، بریتانیا همچنان دارای منافع مشترک ژئوپلیتیکی با اتحادیه اروپاست و همکاری‌های امنیتی و دفاعی میان دو طرف ادامه خواهد یافت. چالش اصلی برای بریتانیا این است که چگونه خلاً ناشی از غیبت در فرایندهای تصمیم‌گیری اتحادیه را جبران کرده و در عین حال، روابط استراتژیک خود را با بروکسل و دیگر بازیگران بین‌المللی حفظ کند. برای این منظور، لندن ناگزیر خواهد بود از طریق همکاری‌های دوجانبه، توافقنامه‌های امنیتی و تعاملات دیپلماتیک، نقش خود را در صحنه سیاست خارجی اروپا بازتعریف کند. همان‌طور که الیور اشاره می‌کند، بریتانیا باید از ظرفیت‌های جدید خود برای حفظ تأثیرگذاری در تصمیمات بین‌المللی استفاده کند، به‌ویژه در حوزه‌هایی که ناتو به‌طور سنتی در آنها نقش محدودی داشته است، مانند مدیریت بحران و اقدامات غیرنظامی (Oliver, 2013: 7). در مجموع، خروج از اتحادیه اروپا سبب محدود شدن قدرت بریتانیا در تصمیم‌گیری‌های کلیدی اروپایی شده و این کشور را در جایگاه یک بازیگر مستقل با چالش‌های جدیدی مواجه ساخته است. موفقیت بریتانیا در مواجهه با این چالش، به توانایی آن در ایجاد سازوکارهای جایگزین برای حفظ تعاملات راهبردی با اتحادیه اروپا و دیگر قدرت‌های جهانی بستگی دارد.

۴.۱.۵. تغییرات در ادراک جهانی و کاهش مشروعیت بین‌المللی بریتانیا

یکی از چالش‌های اساسی پس از برگزیت، تغییر در ادراک جهانی از بریتانیا و تأثیر آن بر توانایی این کشور در اعمال نفوذ بین‌المللی است. با وجود تأکید دولت بریتانیا بر استمرار مشارکت فعال این کشور در سیستم‌های بین‌المللی همچون سازمان ملل و ناتو، نگرانی‌هایی وجود دارد که برگزیت ممکن است نشانه‌ای از کاهش تعهدات بریتانیا به ساختارهای بین‌المللی باشد. برخی تحلیلگران بر این باورند که خروج از اتحادیه اروپا، بخشی از روند گسترده‌تر جدا شدن بریتانیا از نهادهای حکمرانی جهانی است که این کشور پس از جنگ جهانی دوم به آنها پیوسته بود (Melvin & Chalmers, 2020: 16). در چنین شرایطی، ممکن است تصویری ایجاد شود که بریتانیا از صحنه جهانی عقب‌نشینی کرده است و تمایل کمتری برای ایفای نقشی پیشرو در عرصه بین‌المللی دارد. عواملی همچون کاهش بودجه وزارت امور خارجه و وزارت دفاع، محدودیت‌های نیروی انسانی و تجهیزات، و تصمیمات سیاسی مانند عدم مشارکت در اقدامات نظامی در سوریه و عقب‌نشینی از بحران اوکراین، این احساس را تقویت می‌کنند (Dunlop, 2021). پیشنهادهایی همچون خروج از کنوانسیون اروپایی حقوق بشر نیز ممکن است به‌عنوان علامتی از کاهش تعهدات بریتانیا به حقوق بشر و مسئولیت‌های بین‌المللی تلقی شود. در این زمینه، چالش اصلی برای سیاستمداران بریتانیا این است که نشان دهند علی‌رغم محدودیت‌های ساختاری و منابع، می‌توانند اهداف بلندمدت کشور را در سیاست خارجی پیگیری کرده و بریتانیا را به‌طور مؤثر در عرصه بین‌المللی نمایندگی کنند.

با توجه به چالش‌های مختلفی که بریتانیا پس از برگزیت با آنها مواجه خواهد شد، یکی از بزرگ‌ترین نگرانی‌ها کاهش مشروعیت بین‌المللی این کشور است. این تغییرات در ادراک جهانی از بریتانیا می‌تواند به‌شدت بر روابط آن با کشورهای دیگر و توانایی آن در حفظ جایگاه خود در نهادهای بین‌المللی تأثیر بگذارد. یکی از زمینه‌هایی که این کاهش مشروعیت به‌وضوح قابل مشاهده خواهد بود، روابط تجاری با کشورهای آفریقایی است که بسیاری از آنها عضو کشورهای مشترک‌المنافع هستند. با خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، این کشور ممکن است نتواند همان دسترسی ترجیحی را که پیشتر به بازارهای بریتانیا داشتند، برای این کشورها تضمین کند و این ممکن است احساس کنار گذاشته شدن را در بین کشورهای آفریقایی ایجاد کند (Murray-Evans, 2017). این تغییرات در سیاست‌های تجاری نه تنها به روند ادغام اقتصادی این کشورها آسیب خواهد زد، بلکه می‌تواند به تلاش‌های بریتانیا برای احیای نقش مشترک‌المنافع به‌عنوان بستری برای تعاملات بین‌المللی آسیب وارد کند. به‌ویژه آنکه بریتانیا پیش‌تر تلاش می‌کرد تا از طریق این نهاد، تجارت و همکاری‌های بین‌المللی را برای برخی از فقیرترین کشورهای جهان تسهیل کند.

یکی دیگر از مسائلی که ممکن است مشروعیت بریتانیا را تحت تأثیر قرار دهد، نقش این کشور در سازمان‌های بین‌المللی همچون شورای امنیت سازمان ملل است. بریتانیا، به‌عنوان یکی از پنج عضو دائم شورای امنیت، در گذشته نقش مؤثری در تصمیم‌گیری‌های کلیدی جهانی ایفا کرده است. با این حال، خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا ممکن است این کشور را از حمایت دیپلماتیک اتحادیه اروپا در این نهاد محروم کند. به‌ویژه اینکه کشورهای عضو اتحادیه اروپا ممکن است در برخی مسائل بین‌المللی دیگر از بریتانیا حمایت نکنند. نمونه‌ای از این کاهش حمایت، رأی‌گیری در خصوص «جزایر شِگوس»^۱ در سال ۲۰۱۷ بود که کشورهای اتحادیه اروپا در آن رأی ممتنع دادند (BBC, 2017). نشان‌دهنده عدم حمایت از بریتانیا در مسائل مهم بین‌المللی است. در نهایت، فشارهایی که برای تغییر ساختار شورای امنیت و گسترش عضویت آن به کشورهای دیگر وارد می‌شود، می‌تواند به تضعیف جایگاه بریتانیا در این نهاد منجر شود. کشورهایی مانند هند و برزیل که خواستار اصلاحات در شورای امنیت هستند، فشار زیادی برای تغییر توازن قدرت در این نهاد وارد می‌کنند. در این شرایط، بریتانیا ممکن است مجبور شود از حق وتوی خود برای حفظ جایگاه خود استفاده کند، اما این کار می‌تواند مشروعیت آن را کاهش دهد.

به‌طور کلی، نمودار زیر چالش‌های اصلی سیاست خارجی بریتانیا پس از برگزیت و تأثیرات آن بر نقش بین‌المللی این کشور را به‌طور خلاصه ترسیم می‌کند.

شکل ۲. چالش‌های نقش بین‌المللی بریتانیا پس از برگزیت (منبع: نگارنده)

۲.۴. بازتعریف جایگاه جهانی بریتانیا در پسابگزیت: تحلیل نقش‌های سیاست خارجی

جدید

خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، تحولی بنیادین بود که چالش‌های جدی را برای موقعیت جهانی این کشور به همراه داشت. با این حال، بریتانیا به صورت راهبردی تلاش کرده است تا این تهدیدات را نه تنها مدیریت کند، بلکه با بازتعریف و تقویت نقش‌های سیاست خارجی خود، برگزیت را به فرصتی برای بازسازی نفوذ جهانی‌اش تبدیل سازد. در این فرایند، بریتانیا با کسب حاکمیت بیشتر در سیاست‌های داخلی و خارجی، دامنه و تنوع نقش‌های خود را گسترش داده است (Oliver, 2016). این بازتعریف نقش به‌ویژه در حوزه سیاست خارجی، انتقال از رویکرد همگرایی در چارچوب اتحادیه اروپا به یک سیاستگذاری مستقل، منعطف و چندبعدی را نشان می‌دهد.

بر اساس پژوهش‌های مختلف، می‌توان شش نقش کلیدی را برای سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابگزیت شناسایی کرد که هریک نمایانگر تلاش این کشور برای پاسخ به چالش‌های جدید و حفظ جایگاه راهبردی خود در نظام بین‌الملل هستند. این نقش‌ها عبارت‌اند از:

۱. تلاش برای «دوری از انزوای طلبی»^۱ و حفظ ارتباط فعال با قدرت‌های جهانی؛
۲. تقویت جایگاه به‌عنوان «دولت تجاری جهانی»^۲ و بهره‌گیری از فرصت‌های اقتصادی فراملی؛
۳. بازسازی و تثبیت جایگاه به‌عنوان «یک قدرت بزرگ جهانی»^۳؛
۴. ایفای نقش «متحد وفادار ایالات متحده»^۴ در چارچوب روابط فرآتلانتیک؛
۵. حفظ و تعمیق همکاری‌ها به‌عنوان «شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا»^۵؛
۶. و در نهایت «رهبر کشورهای مشترک‌المنافع»^۶ به‌منظور گسترش نفوذ تاریخی و فرهنگی.

۲.۴.۱. تلاش برای دوری از انزوای طلبی در سیاست خارجی

پس از برگزیت، یکی از چالش‌های مهمی که بریتانیا با آن روبه‌رو شد، مقابله با ادراک جهانی

1. Avoiding isolationism
 2. Global trading state
 4. A great world power
 5. Faithful Ally to the US
 6. regional partner of the European Union
 7. Leader of the Commonwealth

مبنی بر حرکت این کشور به سمت «انزواطلبی»^۱ بود. خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا، به‌ویژه در ابتدا، به‌عنوان نشانه‌ای از کاهش تعهدات بین‌المللی و تمرکز بر مسائل داخلی این کشور تعبیر شد. این تفسیر به‌ویژه با تصویر سنتی بریتانیا به‌عنوان یک قدرت جهانی در تضاد بود، جایی که این کشور نقش کلیدی در سیاست‌های جهانی ایفا می‌کرد. بنابراین، سیاست خارجی بریتانیا در دوران پساب‌گزیت با چالشی روبه‌رو شد که در آن باید این تصویر منفی از انزواطلبی را تغییر دهد و جایگاه خود را در نظام بین‌المللی بازتعریف کند.

با توجه به این پیش‌زمینه، ابتدا واکنش‌های منفی جهانی به برگزیت به‌ویژه در اتحادیه اروپا، نشان‌دهنده نگرانی‌هایی بود که بریتانیا از آنها آگاه بود. مصاحبه‌هایی که در ژوئن ۲۰۱۷ با اعضای پارلمان آلمان انجام گرفت، به‌وضوح نشان می‌دهد که نخبگان آلمانی برگزیت را به‌عنوان عاملی برای کاهش قدرت بریتانیا در مذاکرات جهانی و تضعیف نفوذ این کشور در نظام بین‌المللی تلقی کرده‌اند (New York Times, 2017). این ادراکات منفی با هویت تاریخی بریتانیا که همواره بر روابط جهانی و مشارکت فعال در مسائل بین‌المللی تأکید داشت، در تضاد بود و خطر تبدیل شدن این کشور به یک بازیگر منزوی را در پی داشت.

در واکنش به این ادراکات منفی و چالش‌های پیش‌رو، مقامات بریتانیایی به‌ویژه بوریس جانسون، یکی از چهره‌های برجسته کارزار خروج، به‌صراحت تأکید کردند که برگزیت نه‌تنها به معنای جدایی از اروپا، بلکه فرصتی برای بازتعریف جایگاه بریتانیا به‌عنوان یک قدرت جهانی مستقل است. جانسون در مقالات و سخنرانی‌های خود تصریح کرد که بریتانیا می‌تواند با رهایی از «زنجیرهای بوروکراتیک»^۲ اتحادیه اروپا، سیاست‌های تجاری و دیپلماتیک مستقل‌تری را اتخاذ کند. این نگاه، به‌ویژه برای افرادی که نگران انزوای بریتانیا بودند، این پیام را می‌رساند که بریتانیا به‌دنبال تقویت حضور خود در جهان است و از فرصت‌های جدید برای مشارکت‌های بین‌المللی بهره‌برداری خواهد کرد.

در راستای همین تغییر نگرش، مقامات دولتی مانند ترزا می، نخست‌وزیر وقت، و لیام فاکس، وزیر تجارت بین‌الملل، نیز پیوسته در تلاش بودند تا این پیام را منتقل کنند که برگزیت نه به‌معنای انزوا، بلکه فرصتی برای بازسازی جایگاه جهانی بریتانیا است. ترزا می در دیدارهای دیپلماتیک خود و به‌ویژه در سفر به هند، تأکید کرد که بریتانیا «پشت به جهان نخواهد کرد» و به‌عنوان یک بازیگر فعال و تعامل‌گرا در صحنه جهانی باقی خواهد ماند (May, 2016). این رویکرد، بیانگر تمایل بریتانیا به حفظ نفوذ و نقش خود در نظام بین‌المللی بود، درحالی‌که همچنان روابط خود را با کشورهای جهان، از جمله کشورهای مشترک‌المنافع، تقویت می‌کرد.

1. Isolationism
2. Bureaucratic chains

تلاش‌های بریتانیا برای بازتعریف نقش خود در پسابریگزیت نه تنها در راستای اجتناب از اجتماعی شدن در قالب یک قدرت منزوی، بلکه به طور مؤثری در جهت تقویت حضور خود در سطح جهانی و جلوگیری از تبدیل شدن به یک کشور انزواطلب در دنیای پسابریگزیت بود. این تلاش‌ها را می‌توان در چندین سطح بررسی کرد:

- تأکید بر حفظ روابط دوجانبه و چندجانبه با کشورهای مختلف: به ویژه در حوزه‌های تجاری و دیپلماتیک، بریتانیا به دنبال ایجاد و تقویت پیوندهایی است که فراتر از چارچوب اتحادیه اروپا قرار دارد؛
- تغییر روایت‌های منفی: مقامات بریتانیایی تلاش کرده‌اند تا تصویری مثبت از برگزیت ارائه دهند و بر آن تأکید کنند که این اقدام نه تنها به معنای جدایی، بلکه فرصتی برای استقلال و تقویت جایگاه جهانی است؛
- بازسازی روابط راهبردی با ایالات متحده و دیگر قدرت‌های جهانی: بریتانیا سعی کرده است تا از فرصت‌های جدید برای تقویت روابط راهبردی خود بهره‌برداری کند و نقش خود را به عنوان یک بازیگر مؤثر و مستقل در صحنه جهانی تثبیت کند.

۲.۲.۴. دولت تجاری جهانی

پس از برگزیت، دولت بریتانیا مفهوم «بریتانیای جهانی»^۱ را به عنوان چارچوب اصلی سیاست خارجی خود مطرح کرد. این مفهوم به طور خاص به بریتانیا اجازه می‌دهد که خود را به عنوان یک قدرت تجاری بزرگ و جهانی معرفی کند و در عین حال نشان دهد که برگزیت نه تنها به معنای انزوا، بلکه فرصتی برای تقویت روابط تجاری و اقتصادی آن با سایر نقاط جهان است. با جدا شدن از اتحادیه اروپا، بریتانیا می‌تواند سیاست‌های تجاری خود را به طور مستقل و مطابق با منافع ملی‌اش طراحی کند و در سطح جهانی نقش فعال‌تری ایفا نماید. دولت بریتانیا این فرایند را به عنوان گامی ضروری برای بازتعریف جایگاه جهانی خود، به ویژه در زمینه‌هایی همچون تجارت آزاد و همکاری‌های اقتصادی جهانی در نظر می‌گیرد.

دولت بریتانیا پس از برگزیت تلاش کرده است تا به عنوان یک بازیگر اصلی در عرصه تجارت آزاد جهانی شناخته شود. یکی از ابعاد مهم این راهبرد، حرکت به سمت توافقات تجاری دوجانبه و چندجانبه با کشورهای مختلف است که از جمله آنها می‌توان به کشورهای آسیا، آمریکای شمالی، آفریقا و اقیانوسیه اشاره کرد. این توافقات برای بریتانیا فرصت‌های اقتصادی جدیدی فراهم می‌کند و امکان می‌دهد تا روابط خود را با کشورهایی که در اتحادیه اروپا از آنها

جدا شده بود، دوباره بنا کند. به‌ویژه، بریتانیا در پی ایجاد توافقات تجاری مستقل است تا از الزامات مشترک اتحادیه اروپا رهایی یابد و بتواند سیاست‌های تجاری خود را طبق شرایط و اولویت‌های داخلی خود تنظیم کند. در این زمینه بریتانیا علاوه بر توجه به تجارت آزاد، به دنبال تقویت جهانی شدن جدید است. در این دوره، دولت بریتانیا در تلاش است تا خود را به‌عنوان مدافع اصلی بازارهای آزاد و حامی رشد اقتصادی جهانی معرفی کند. مقامات بریتانیایی تأکید دارند که برگزیت فرصتی است برای آزادسازی خود از «زنجیرهای بوروکراتیک» اتحادیه اروپا و ایجاد سیاست‌های تجاری مستقل‌تر که در آن بریتانیا به‌عنوان یک کشور تجاری جهانی با قدرت عمل بیشتری ظاهر خواهد شد (May, 2017).

در نهایت، راهبرد بریتانیا در پس‌برگزیت در زمینه تجارت جهانی بر اساس چهار مؤلفه کلیدی استوار است:

- حمایت از تجارت آزاد جهانی و تلاش برای ایجاد روابط تجاری مستقل از اتحادیه اروپا؛
- توسعه روابط تجاری دوجانبه و چندجانبه با کشورهای مختلف در سطح جهانی، به‌ویژه در مناطق آسیایی، آمریکای شمالی و آفریقا؛
- خروج از مقررات مشترک اتحادیه اروپا برای اعمال سیاست‌های تجاری مستقل و انعطاف‌پذیرتر؛
- نقش فعال در جهانی شدن جدید از طریق حمایت از بازارهای آزاد و تقویت همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی.

۴.۲.۳. بازسازی جایگاه به‌عنوان یک «قدرت بزرگ جهانی»

پس از برگزیت، بریتانیا به‌منظور بازپس‌گیری جایگاه خود به‌عنوان یک «قدرت بزرگ جهانی» تلاش‌هایی گسترده و چندوجهی را آغاز کرد. این تلاش‌ها به‌ویژه در زمینه‌های نظامی، اقتصادی و دیپلماتیک قابل مشاهده است و نمادهایی از اراده و توانمندی بریتانیا برای احیای موقعیت بین‌المللی خود پس از خروج از اتحادیه اروپا را به نمایش می‌گذارد. در ابتدا، تأکید بر منابع نظامی یکی از ارکان اصلی این تلاش‌ها به‌شمار می‌آید. بریتانیا که با داشتن بزرگ‌ترین بودجه دفاعی در اروپا و عضویت فعال در ناتو، خود را به‌عنوان یک قدرت نظامی عمده معرفی کرده، توانسته است نقش کلیدی در تقویت امنیت جهانی و به‌ویژه امنیت اروپا ایفا کند. به‌طور مشخص، اقدامات نظامی این کشور از جمله اعزام نیروهای نظامی به کشورهای استونی و لهستان به‌منظور تقویت حضور ناتو در شرق اروپا و همچنین ارسال نیروهای واکنش سریع به‌عنوان بخشی از تعهدات

جهانی بریتانیا در حفظ امنیت جهانی، به طور گسترده‌ای نشان‌دهنده قدرت نظامی این کشور است.

علاوه بر این، گشایش مجدد تأسیسات پشتیبانی دریایی در بحرین نیز یکی از اقدامات برجسته بریتانیا در بازسازی جایگاه خود در سطح جهانی است. این اقدام که به‌عنوان بازگشتی به سیاست‌های بریتانیا در منطقه شرق سوئز شناخته می‌شود، نه تنها نمایانگر توانمندی‌های نظامی این کشور است، بلکه گامی راهبردی برای حفظ نفوذ بریتانیا در مناطقی حساس مانند خلیج فارس و دیگر نقاط راهبردی جهان محسوب می‌شود. بوریس جانسون، وزیر امور خارجه سابق بریتانیا، بازگشت به شرق سوئز را اصلاح اشتباهی تاریخی توصیف و اظهار کرد که «بریتانیا به شرق سوئز برگشته است» (Johnson, 2018). این سخن نمادین، عزم بریتانیا را در جهت بازتعریف نقش خود به‌عنوان یک قدرت جهانی با توانمندی‌های نظامی، اقتصادی و دیپلماتیک بازتاب می‌دهد.

در کنار این توانمندی‌های نظامی، بریتانیا در تلاش است تا به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین اقتصادهای جهانی، جایگاه اقتصادی خود را نیز تقویت کند. این کشور با استفاده از موقعیت خود در شورای امنیت سازمان ملل و به‌عنوان یکی از ارکان اصلی سیاست‌های جهانی، در پی حفظ و گسترش نفوذ خود در سطح بین‌المللی است. همچنین مقامات بریتانیا از جمله ترزا می، نخست‌وزیر پیشین، تأکید کردند که بریتانیا به مسئولیت‌های ویژه‌ای که به‌عنوان یک کشور بزرگ و تأثیرگذار در عرصه بین‌المللی به‌عهده دارد، پایبند خواهد بود (May, 2017).

با این حال، برخی از ناظران بین‌المللی بر این باورند که برگزیت، بر جایگاه جهانی بریتانیا تأثیر منفی گذاشته است. به اعتقاد این تحلیلگران، بریتانیا با خروج از اتحادیه اروپا، بخشی از نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را از دست داده و این موضوع در موقعیت‌های مختلف، نظیر شکست در جلب حمایت مجمع عمومی سازمان ملل برای نامزدی به‌عنوان قاضی در دادگاه بین‌المللی دادگستری، نمایان شده است. این مسائل به‌عنوان نشانه‌ای از کاهش جایگاه جهانی بریتانیا در عرصه بین‌المللی تلقی می‌شوند. تلاش‌های بریتانیا برای بازتعریف نقش جدید به‌عنوان یک قدرت بزرگ جهانی شامل موارد زیر است:

- استفاده از منابع نظامی: اعزام نیروهای نظامی به کشورهای مختلف و تقویت حضور در ناتو؛
- حفظ نفوذ در مناطق راهبردی: بازگشایی تأسیسات پشتیبانی دریایی در بحرین؛
- تقویت جایگاه اقتصادی: استفاده از موقعیت اقتصادی خود در شورای امنیت سازمان ملل و تقویت روابط اقتصادی جهانی؛

- حفظ قدرت دیپلماتیک: تأکید مقامات بریتانیایی بر مسئولیت‌های جهانی و تلاش برای تقویت دیپلماسی فعال.

۴.۲.۴. شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا

پس از رفراندوم برگزیت، بریتانیا به‌طور مؤثر تلاش کرده است تا نقشی به‌عنوان شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا در دوران پسابزرگزیت ایفا کند. این تلاش‌ها برخلاف انتظاراتی است که ممکن است به‌طور طبیعی از یک کشور خارج‌شده از اتحادیه اروپا به‌وجود آید، چراکه به‌طور معمول خروج از چنین اتحادیه‌ای با کاهش تعاملات و تضعیف روابط اقتصادی و امنیتی بین طرفین همراه است. با این حال، بریتانیا تأکید دارد که تصمیم به ترک اتحادیه اروپا به معنای قطع ارتباط با همسایگان اروپایی نبوده و همواره درصدد بوده است تا یک «شراکت راهبردی جدید»^۱ با اتحادیه اروپا ایجاد کند. در این زمینه اهداف کلیدی این راهبرد شامل:

- توسعه شراکت ویژه اقتصادی و امنیتی: بریتانیا قصد دارد که روابط اقتصادی خود را با اتحادیه اروپا با تمرکز بر توافقات تجاری آزاد و همکاری‌های امنیتی گسترش دهد. به‌ویژه تأکید بر توسعه همکاری‌های امنیتی و قضایی نشان می‌دهد که بریتانیا همچنان درصدد تقویت تعاملات خود در ابعاد غیراقتصادی است؛
 - تبلیغ بریتانیا به‌عنوان «قوی‌ترین دوست و شریک»^۲ اتحادیه اروپا: به‌رغم خروج از اتحادیه اروپا، دولت بریتانیا تلاش کرده است تا به‌عنوان یک شریک راهبردی و نزدیک برای کشورهای عضو اتحادیه اروپا باقی بماند و شراکت‌های جدید و بلندپروازانه ایجاد کند. این رویکرد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا بریتانیا می‌خواهد موقعیت خود را از یک کشور عضو اتحادیه به‌عنوان یک همکار مهم در زمینه‌های اقتصادی و امنیتی بازتعریف کند؛
 - تلاش برای دستیابی به حاکمیت بیشتر و تسهیل روابط: بریتانیا معتقد است که با به‌دست آوردن استقلال بیشتر در حوزه‌های تجاری و سیاسی، می‌تواند روابط خود را با اتحادیه اروپا تسهیل و همکاری‌های جدیدی در زمینه‌های مختلف ایجاد کند.
- با وجود این تلاش‌ها، چالش‌هایی جدی در دستیابی به این نقش به‌عنوان شریک منطقه‌ای وجود دارد. اولاً، بریتانیا پس از خروج از اتحادیه اروپا به‌عنوان طرفی ضعیف‌تر در مذاکرات قرار گرفته است و اتحادیه اروپا، به‌ویژه ۲۷ کشور عضو، بیشتر بریتانیا را به‌عنوان یک

1. New Strategic Partnership
2. Strongest Friend and Partner

«درخواست‌کننده»^۱ می‌بیند تا یک شریک برابر. به این ترتیب، بسیاری از تحلیلگران بر این باورند که بریتانیا ممکن است هزینه‌های بیشتری را نسبت به اتحادیه اروپا متحمل شود. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند که تولید ناخالص داخلی بریتانیا در بلندمدت حدود ۴ درصد کاهش یابد، درحالی‌که این رقم برای اتحادیه اروپا تنها ۱/۵ درصد خواهد بود (IMF, 2018). از سوی دیگر، اتحادیه اروپا به‌ویژه بر این تأکید دارد که هر توافقی که با بریتانیا انجام می‌شود، باید به‌گونه‌ای طراحی شود که از تکرار مدل بریتانیا توسط دیگر کشورهای عضو جلوگیری کند. این امر به معنای آن است که بریتانیا با محدودیت‌هایی مواجه است و باید واقعیت‌های جدید اقتصادی و سیاسی را در نظر بگیرد. با توجه به این شرایط، بریتانیا در تلاش است تا رابطه‌ای جدید و راهبردی با اتحادیه اروپا برقرار کند که شامل همکاری‌های اقتصادی، امنیتی و قضایی باشد. این تلاش‌ها نشان‌دهنده عزم بریتانیا برای حفظ نقش یک شریک راهبردی برای اتحادیه اروپا در شرایط جدید است، اما در عین حال چالش‌های جدی بر سر راه این روابط وجود دارد.

۴.۲.۵. رهبر کشورهای مشترک‌المنافع

پس از برگزیت، بریتانیا تلاش کرده است تا نقش رهبری در کشورهای مشترک‌المنافع را ایفا کند. این راهبرد در جهت مقابله با تمایلات انزواگرایانه طراحی شده است و تأکید بیشتری بر تقویت روابط تاریخی با کشورهای این سازمان دارد. هدف اصلی این رویکرد تبدیل بریتانیا به یک مرکز دیپلماتیک و اقتصادی برای تقویت روابط گسترده‌تر با کشورهای مشترک‌المنافع است. دولت بریتانیا این تلاش‌ها را از طریق سفرهای رسمی به کشورهای مختلف این گروه از جمله استرالیا، کانادا، هند، کنیا، نیوزیلند، نیجریه و آفریقای جنوبی انجام داده است. این سفرها اغلب نمادین هستند و بریتانیا به‌طور مکرر بر اهمیت راهبردی این کشورها در سیاست خارجی خود تأکید کرده است. برای نمونه ترزا می در سفر خود به هند در نوامبر ۲۰۱۶ بر این نکته تأکید کرد که این سفر نمایانگر اهمیت فزاینده روابط بریتانیا با هند پس از برگزیت است. همچنین بوریس جانسون در سفر به استرالیا به‌وضوح بر این نکته تأکید کرد که کشورهای مشترک‌المنافع می‌توانند ظرفیت تقویت ارزش‌های مشترک همچون دموکراسی، حاکمیت قانون و استقلال دستگاه قضائی را داشته باشند. از سوی دیگر، بریتانیا به‌دنبال ایجاد توافقات تجاری جدید با کشورهای مشترک‌المنافع است. در این زمینه ترزا می در مجمع اقتصادی جهانی ۲۰۱۷ از آغاز مذاکرات با کشورهای مهمی مانند استرالیا، نیوزیلند و هند خبر داد. هدف از این شراکت‌ها تبدیل بریتانیا به بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار گروه جی ۷ در آفریقا بوده است.

با این حال، پذیرش نقش رهبری از سوی کشورهای مشترک‌المنافع با چالش‌هایی روبه‌رو بوده است. بسیاری از این کشورها، از جمله استرالیا، هند، کانادا و نیوزیلند، پیش از برگزیت به‌طور آشکار از عضویت بریتانیا در اتحادیه اروپا حمایت می‌کردند و آن را به‌عنوان یک مزیت راهبردی برای روابط خود با بریتانیا می‌دیدند. برای مثال مالکوم ترنبول نخست‌وزیر استرالیا بر این نکته تأکید کرد که داشتن بریتانیا به‌عنوان متحد نزدیک در اتحادیه اروپا مزیتی مهم به‌شمار می‌رفت (Turnbull, 2016). همچنین پاتریشیا اسکاتلند، دبیر کل کشورهای مشترک‌المنافع، اظهار کرد که پیوندهای کشورهای مشترک‌المنافع نباید جایگزین عضویت بریتانیا در اتحادیه اروپا شود و آن را انتخابی نادرست می‌دانست (Scotland, 2016). در مجموع، تلاش بریتانیا برای ایفای نقش رهبری در کشورهای مشترک‌المنافع با چالش‌های جدی مواجه است. موفقیت این تلاش‌ها به نحوه تنظیم سیاست‌های بریتانیا و روابط اقتصادی با این کشورها بستگی خواهد داشت. راهبردهای بازتعریف نقش جدید بریتانیا به‌عنوان رهبر کشورهای مشترک‌المنافع پس از برگزیت عبارت‌اند از:

- توسعه شراکت‌های راهبردی با کشورهای مشترک‌المنافع: تلاش برای تقویت روابط تاریخی و اقتصادی با کشورهای مشترک‌المنافع از طریق ایجاد توافقات تجاری و دیپلماتیک جدید؛
- تقویت جایگاه به‌عنوان یک قدرت جهانی نظامی و اقتصادی: بهره‌برداری از ظرفیت‌های نظامی و اقتصادی برای حفظ موقعیت جهانی در قالب همکاری‌های دفاعی و سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی در کشورهای مختلف؛
- تمرکز بر امنیت اروپا و همکاری‌های دفاعی: تلاش برای حفظ امنیت اروپا از طریق عضویت فعال در ناتو و تقویت توانمندی‌های نظامی در شرق اروپا و منطقه خاورمیانه؛
- حفظ جایگاه به‌عنوان شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا: رغم برگزیت، بریتانیا تلاش دارد روابط خود را با اتحادیه اروپا از طریق شراکت‌های ویژه اقتصادی و امنیتی، به‌ویژه در زمینه‌های تجاری و قضایی، حفظ کند.

۶.۲.۴. هم‌پیمان وفادار ایالات متحده

پس از برگزیت، بریتانیا به‌دنبال ایفای نقشی به‌عنوان «هم‌پیمان وفادار ایالات متحده» است تا این کشور را به‌عنوان نزدیک‌ترین شریک بین‌المللی خود معرفی کند. این رویکرد، که بر تقویت روابط ویژه‌ای تأکید دارد که بریتانیا و ایالات متحده از دیرباز با یکدیگر داشته‌اند، هدف اصلی خود را حفظ و تقویت این رابطه در دوران پساب‌گزیت قرار داده است. با توجه به خروج بریتانیا از

اتحادیه اروپا و تغییرات ناشی از آن، بریتانیا تلاش دارد تا خود را به‌عنوان یک متحد ارزشمند و قابل اعتماد در سیاست جهانی معرفی کرده و از حمایت ایالات متحده برای تقویت نفوذ خود در عرصه بین‌المللی بهره‌برداری کند. این رویکرد که به‌طور معمول تحت عنوان «قدرت از طریق واسطه»^۱ شناخته می‌شود، مبنای اصلی روابط ویژه بریتانیا با ایالات متحده را تشکیل می‌دهد (Oliver & Williams, 2016: 558- 565). دولت بریتانیا پس از برگزیت به‌ویژه بر اهمیت «رابطه ویژه» با ایالات متحده تأکید کرده است. درحالی‌که برخی نگران بودند که خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا ممکن است به کاهش ارزش روابط آن با ایالات متحده منجر شود، دولت بریتانیا تلاش کرده تا نشان دهد که این روابط همچنان پابرجا و حتی تقویت خواهد شد. ترزا می، نخست‌وزیر پیشین بریتانیا، در سخنرانی خود در کنفرانس حزب جمهوری‌خواه ایالات متحده در سال ۲۰۱۷، بر اهمیت این «رابطه ویژه» تأکید و تصریح کرد که این رابطه نه تنها تغییرات اساسی در تاریخ معاصر ایجاد کرده، بلکه اکنون فرصتی برای تجدید و تقویت آن در دوران جدید فراهم شده است. او همچنین بیان کرد که بریتانیا و ایالات متحده باید این رابطه را در چارچوبی جدید و به‌روز برای دنیای مدرن تقویت کنند و مسئولیت رهبری مشترک در سطح جهانی را دوباره بر عهده بگیرند (May, 2017). در همین زمینه ایالات متحده نیز تأکید کرده است که رابطه ویژه‌اش با بریتانیا پس از برگزیت همچنان ادامه خواهد داشت. باراک اوباما، رئیس‌جمهور پیشین ایالات متحده، پس از فراندوم برگزیت، تلاش کرد تا هرگونه تردید را درباره کاهش تعهد ایالات متحده به بریتانیا برطرف کند و تصریح کرد که «رابطه ویژه‌ای که بین دو کشور ما وجود دارد، تغییری نخواهد کرد»، حتی اگر در کمپین فراندوم از ماندن در اتحادیه اروپا حمایت کرده باشد. از سوی دیگر، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین ایالات متحده که از برگزیت حمایت کرده بود، نیز پس از ورود به کاخ سفید تأکید کرد که رابطه ویژه بریتانیا و ایالات متحده همچنان برقرار خواهد بود و «هیچ چیز تغییر نخواهد کرد» (Financial Times, 2016). برای بازتعریف نقش بریتانیا به‌عنوان «هم‌پیمان وفادار ایالات متحده» پس از برگزیت، این کشور مجموعه‌ای از اقدامات راهبردی را دنبال کرده است:

- تقویت همکاری‌های امنیتی و دفاعی: گسترش همکاری‌های اطلاعاتی، مقابله با تهدیدات سایبری و مشارکت در مأموریت‌های نظامی مشترک، به‌ویژه در چارچوب ناتو.
- توسعه روابط تجاری: مذاکره برای توافقات تجاری جدید، تسهیل تجارت در حوزه فناوری، انرژی و صنایع نوآورانه و کاهش موانع تجاری؛

- حفظ جایگاه دیپلماتیک: همراستایی در مسائل کلیدی جهانی مانند تغییرات اقلیمی و امنیت بین‌المللی و ایفای نقش میانجی در بحران‌های جهانی؛
- مدیریت چالش‌های داخلی: تعامل گسترده با رسانه‌ها و جامعه مدنی برای تبیین ضرورت حفظ روابط نزدیک با ایالات متحده و کاهش مخالفت‌های داخلی؛
- تنوع‌بخشی به دیپلماسی: گسترش همکاری‌های راهبردی با اتحادیه اروپا، چین و هند برای حفظ موازنه در سیاست خارجی.

با این حال، رویکرد بریتانیا به‌عنوان هم‌پیمان وفادار با چالش‌هایی نیز روبه‌رو بوده است. سیاست‌های ملی‌گرایانه اقتصادی ترامپ، به‌ویژه در زمینه وضع تعرفه‌های تجاری، می‌تواند پایداری روابط طولانی‌مدت این کشورها را تهدید کند. افزون بر این برخی اقدامات ترامپ در عرصه دیپلماتیک، از جمله انتقادات تند از مقامات بریتانیا و اختلافات شخصی با سیاستمداران بریتانیایی، مشکلاتی در حفظ رابطه دیپلماتیک ایجاد کرده است. همچنین پس از جنگ عراق ۲۰۰۳، حمایت عمومی از سیاست‌های ایالات متحده در بریتانیا کاهش یافته و این مسئله بر اعتبار این رابطه در داخل بریتانیا تأثیر منفی گذاشته است. اعتراضات گسترده علیه سیاست‌های ترامپ و سفرهای رسمی او به بریتانیا نیز نشان‌دهنده این است که بسیاری از مردم بریتانیا به رهبری ترامپ و سیاست‌های او بی‌اعتمادند. این چالش‌ها نشان می‌دهند که نقش بریتانیا به‌عنوان هم‌پیمان وفادار ایالات متحده تحت فشارهایی قرار دارد و برای حفظ این جایگاه، نیازمند مدیریت دقیق و رویکردهای دیپلماتیک جدید است.

۵. نتیجه

بررسی سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابریگزیت با رویکرد نظریه نقش نشان می‌دهد که این کشور در مسیر بازتعریف جایگاه بین‌المللی خود گام برداشته است. برگزیت، نه صرفاً به‌عنوان یک تحول داخلی، بلکه به‌مثابه یک نقطه عطف ژئوپلیتیکی، موجب تزلزل در نقش‌های سنتی بریتانیا و بروز چالش‌های متعددی شده است. این چالش‌ها شامل کاهش نفوذ در نهادهای اتحادیه اروپا، پیچیدگی در مذاکرات تجاری، انزوای راهبردی، محدود شدن در فرایند تصمیم‌گیری‌های اروپایی و افت مشروعیت جهانی است.

در واکنش به این تحولات، بریتانیا با تکیه بر سیاست‌های بازتعریف نقش، تلاش کرده است از این چالش‌ها، فرصت‌هایی برای بازسازی وزن دیپلماتیک و راهبردی خود بسازد. در چارچوب نظریه نقش، سیاست خارجی بریتانیا در حال انتقال از یک الگوی هم‌گرای اروپایی به مدلی مستقل، انعطاف‌پذیر و چندجانبه‌گراست.

در چارچوب رویکرد نظریه نقش، مدل تحلیلی سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابریگزیت به صورت جدول مفهومی طراحی شده است. این جدول، به گونه‌ای نظام‌مند و تحلیلی، پیوند میان «چالش‌های ناشی از برگزیت»، «نقش‌های بازتعریف‌شده سیاست خارجی» و «راهبردهای اتخاذشده» را تبیین می‌کند.

چالش‌های ناشی از برگزیت	نقش‌های بازتعریف‌شده بریتانیا	راهبردهای سیاست خارجی اتخاذشده
کاهش نفوذ در نهادهای اتحادیه اروپا	شریک منطقه‌ای اتحادیه اروپا	حفظ همکاری امنیتی و اقتصادی با اتحادیه اروپا
پیچیدگی مذاکرات و کاهش مشروعیت جهانی	قدرت بزرگ جهانی	افزایش نقش آفرینی در مسائل ژئوپلیتیکی و نهادهای بین‌المللی
تحریم‌های مستقل و کاهش هماهنگی سیاسی	دولت تجاری جهانی	امضای توافقات تجاری فراتر از اتحادیه اروپا
غیبت در تصمیم‌گیری‌های کلان اروپایی	هم‌پیمان وفادار ایالات متحده	تقویت همکاری امنیتی، دفاعی و اطلاعاتی با آمریکا
تهدید انزوای طلبی و کاهش نفوذ جهانی	رهبر کشورهای مشترک‌المنافع	گسترش همکاری‌های اقتصادی، فرهنگی و دیپلماتیک با کشورهای مشترک‌المنافع
نیاز به بازسازی مشروعیت و نقش فعال در نظام بین‌الملل	بازیگر فعال در نظام بین‌الملل با استقلال راهبردی	تلاش برای توازن میان استقلال راهبردی و حفظ وابستگی‌های مؤثر با شرکای کلیدی

این مدل نشان می‌دهد که موفقیت سیاست خارجی بریتانیا در دوران پسابریگزیت وابسته به توانایی آن در مدیریت همزمان تهدیدات ساختاری و فرصت‌های راهبردی، و نیز توان بازتعریف نقش‌های خارجی متناسب با تحولات نظام بین‌الملل خواهد بود. در واقع، آینده سیاست خارجی بریتانیا نه تنها به کیفیت تعامل آن با اتحادیه اروپا و ایالات متحده، بلکه به میزان تطابق آن با الزامات نظم جهانی نوظهور و رقابتی وابسته است.

تعارض منافع

نویسنده اعلام می‌کند که تعارض منافع وجود ندارد و تمام مسائل اخلاق در پژوهش را که شامل پرهیز از سرقت ادبی، انتشار و یا ارسال بیش از یک بار مقاله، تکرار پژوهش دیگران، داده‌سازی یا جعل داده‌ها، منبع‌سازی و جعل منابع، رضایت ناآگاهانه سوژه یا پژوهش‌شونده، سوءرفتار و غیره می‌شوند، به طور کامل رعایت کرده است.

سیاسگزاری

نویسندگان از مجله سیاست دانشگاه تهران کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

- Aggestam, L. (2006). *Role theory and European foreign policy: A framework of analysis*. In O. Elgström & M. Smith (Eds.), *The European Union's roles in international politics: Concepts and analysis* (pp. 11–29). Routledge.
- BBC. (2017, June 22). *Chagos legal status sent to international court by UN*. BBC News. <http://www.bbc.co.uk/news/uk-40376673>
- Benes, M. (2011). Role theory in social work in the context of gender stereotypes. https://www.academia.edu/810501/Role_theory_in_the_social_work_in_the_context_of_gender_stereotypes
- Cooper, A., & Blake, J. (2022). Brexit and the transatlantic relationship: Challenges and adaptations. *British Journal of Politics and International Relations*, 24(3), 310–326. <https://doi.org/10.1177/13691481221048901>
- Dunlop, C. (2021). Brexit and the decline of British foreign policy influence: A critical assessment. *European Journal of International Relations*, 27(3), 489–507.
- European Commission. (2017, December 8). Communication from the Commission to the European Council (Article 50). https://ec.europa.eu/commission/sites/betapolitical/files/1_en_act_communication.pdf
- Financial Times. (2016, June 26). *UK-US special relationship shaky following Brexit vote*. <https://www.ft.com/content/0c71dc88-3b8b-11e6-9f2c-36b487ebd80a>
- Hadfield, A. (2018). Britain against the world? Foreign and security policy in the age of Brexit. *International Affairs*, 94(2), 219–240. <https://doi.org/10.1093/ia/iix251>
- Harold, R. (2023). Postcolonial British foreign policy and the geopolitics of post-Brexit engagement. *International Relations*, 37(2), 133–150. <https://doi.org/10.1177/00471178231123456>
- Harnisch, S. (2011, February). *Conceptualizing in the minefield: Role theory and foreign policy learning*. Paper presented at the ISA Workshop Integrating Foreign Policy Analysis and International Relations through Role Theory, New Orleans.
- Hill, C. (2019). The future of British foreign policy: From confusion to strategy. *The Political Quarterly*, 90(1), 18–27. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12673>
- Holsti, K. J. (1970). National role conceptions in the study of foreign policy. *International Studies Quarterly*, 14(3), 233–309.
- House of Commons. (2014, January 7). *FCO performance and finances 2012–13: Sixth report of session 2013–14*. The Stationery Office.
- House of Lords. (2017, July 6). *Select Committee on the European Union External Affairs Sub-Committee, Oral evidence - Common Foreign and*

- Security Policy after Brexit. [URL needed]
- International Monetary Fund (IMF). (2018, July 19). Staff country reports: Euro area policies. <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2018/07/18/Euro-Area-Policies-2018-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-46096>
- Jacobs, T. (2023). Brexit and the transformation of national sovereignty in UK foreign policy. *Journal of Contemporary European Studies*, 31(1), 88–105. <https://doi.org/10.1080/14782804.2023.XXXXXX>
- Johnson, B. (2018, December 9). *Foreign Secretary speech: 'Britain is back East of Suez'*. <https://www.gov.uk/government/speeches/foreign-secretary-speech-britain-is-back-east-of-suez>
- Kelly, D., & Smith, M. (2020). Brexit and Britain's position in international institutions. *Global Policy*, 11(S2), 45–56. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12781>
- Leahy, P., & Minihan, M. (2017, July 29). *Varadkar's comments on Brexit are a sharp message to London*. The Irish Times. <https://www.irishtimes.com/news/politics/varadkar-s-comments-on-brex-it-are-a-sharp-message-to-london-1.3170367>
- Martill, B., & Staiger, U. (2020). Brexit and the future of UK foreign policy: Continuity versus change. *Journal of Common Market Studies*, 58(3), 588–604. <https://doi.org/10.1111/jcms.13031>
- Martill, B., & Sus, M. (2018). Post-Brexit EU/UK security cooperation: NATO, CSDP+, or 'French connection'? *The British Journal of Politics and International Relations*, 20 (4), 846–863.
- May, T. (2016, November 7). India-UK Tech Summit: Prime Minister's speech. <https://www.gov.uk/government/speeches/india-uk-tech-summit-prime-ministers-speech>
- May, T. (2017, January 19). Speech to the World Economic Forum in Davos. <https://www.gov.uk/government/speeches/davos-2017-prime-ministers-speech-to-the-world-economic-forum>
- May, T. (2017, January 26). Prime Minister's speech to the Republican Party conference 2017. <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-to-the-republican-party-conference-2017>
- McLean, P. (2017, May 30). After Brexit: The UK will need to renegotiate at least 759 treaties. The Financial Times. <https://www.ft.com/content/f1435a8e-372b-11e7-bce4-9023f8c0fd2e>
- Melvin, N., & Chalmers, M. (2020). *The United Kingdom and the future of European security, peace, and security*. ISBN 978-3-96250-692-6.
- Mogherini, F. (2016, January 14). Oral evidence: Costs and benefits of EU membership for the UK's role in the world, HC 545, Q275.
- Murray-Evans, P. (2017, July 30). How Brexit could harm African economies that trade with the UK and disrupt regional integration. *LSE British Politics and Policy Blog*. <http://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/brexit-risks-and-african-trade>
- New York Times. (2017, June 6). *Britain's voyage to inglorious isolation*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2017/06/06/opinion/britains-voyage-to-inglorious-isolation.html>
- Oliver, T. (2013). Europe without Britain: Assessing the impact on the European Union of a British withdrawal. *SWP Research Paper*, 5–30.

- Oliver, T. (2016). European and international views of Brexit. *Journal of European Public Policy*, 23(9), 1321–1328.
- Oliver, T., & Williams, M. J. (2016). Special relationship in flux: Brexit and the future of the US-EU and US-UK relationships. *International Affairs*, 92(3), 547–567.
- Scotland, P. (2016). *The Commonwealth's role in a changing world*. Commonwealth Secretariat.
- Skadden, A., Slate, M., & Flom, L. (2021). *Impact of Brexit on UK and EU sanctions frameworks*. One Manhattan West, New York, NY 10001.
- Stryker, S., & Statham, A. (1985). Symbolic interaction and role theory. In G. Lindzey & E. Aronson (Eds.), *Handbook of social psychology* (3rd ed., 225–248).
- Thies, C. G. (2011). *Role theory and foreign policy*. Forthcoming, *International Studies Association Compendium Project*. http://www.isanet.org/compendium_sections/2007/06/foreign_policy_html
- Turnbull, M. (2016). *Australia and the UK: A shared future in a post-Brexit world*. Australian Government Publications.
- Usherwood, S. (2017, July 20). The political and reputational costs of no-deal. *Politics @ Surrey Blog*. <http://blogs.surrey.ac.uk/politics/2017/07/20/political-and-reputational-costs-of-no-deal/>
- Whitman, R. G. (2021a). Global Britain in a competitive age: An assessment of the Integrated Review. *International Affairs*, 97(5), 1267–1285. <https://doi.org/10.1093/ia/iiab123>
- Whitman, R. G. (2021b). The UK and EU foreign, security and defence policy after Brexit: Integrated, associated or detached?. *International Affairs*, 97(6), 1753–176
- Wish, N. B. (1987). National attributes as sources of national role conceptions. In S. G. Walker (Ed.), *Role theory and foreign policy analysis* (pp. 94–103).

COPYRIGHTS

©2023 by the University of Tehran. Published by the University of Tehran Press. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

